

ΤΑ ΙΕΡΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ τοῦ Ἅγίου Ἀθανασίου Πατελάρου στήν Ἄξο (21 Αὐγούστου 2008)

Μέ εἰδιαίτερη λαμπρότητα καί τήν ἀρμόζουσαν ἐκκλησιαστική τάξη ἔγιναν τήν 21ην Αὐγούστου 2008, ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἅγίου Ἀθανασίου Πατελάρου (1580-1654), Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ, τά ίερά ἐγκαίνια τοῦ ἐπ' ὄνόματί του νεοδμήτου ναοῦ στή γενέτειρά του Ἄξο Μυλοποτάμου. Ὁ ναός, πρώτος στόν Ἐλλαδικό χῶρο μὲ αὐτό τὸ ὄνομα, ἀποτελεῖ ἀντίγραφο σέ μεγάνθυνση τοῦ παλαιοῦ ναοῦ (11ου αἰ.). τοῦ Ἅγίου Δημητρίου του ὁμωνύμου οἰκισμοῦ τοῦ Δήμου Ἀρκαδίου, πού ἐπιλέχθηκεν ἔξαιτίας καί τῆς μεγάλης εὐλάβειας τοῦ Ἄξικοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη πρός τόν Μυροβλήτην Ἅγιον ἀπό τά χρόνια τῆς διακονίας του ὡς Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, ὀνεγέρθηκε δέ καί διακοσμήθηκε μὲ τίς ἀοκνες προσπάθειες τοῦ Ἐφημερίου π. Δαβίδ Μιγαδάκη καί τῶν ὑπολοίπων μελῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἔνορίας Ἄξοῦ καί μέ τίς προσφορές κυρίως τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ κ.ἄ. φιλαγίων Χριστιανῶν κατά τήν τελευταία πενταετία.

Μετά τή θ. λειτουργία στόν κεντρικόν ἵ. ναοῦ τῶν Ἅγ. Κωνσταντίνου καί Ἐλένης τῆς 21ης Αὐγούστου 2001 ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, παρουσίᾳ τοῦ Κρητικοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ρηγίου (σήμερα Σεβ. Μητροπολίτη Γαλλίας) κ.κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ, τοῦ Δημάρχου Κουλούκωνα κ. Δημ. Κοκκίνου, τοῦ Ἐφημερίου Ἄξοῦ κ.ἄ. Κληρικῶν καί πλήθους πιστῶν ἔθεσε τόν θεμέλιο λίθο τοῦ ναοῦ τοῦ Ἅγ. Ἀθανασίου σέ οἰκόπεδον μὲ μαγευτική θέα ἀνατολικά τοῦ χωριοῦ, ἐπί τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Ἄξοῦ – Ἄγωγείων, τό δόποιο πρόσφεραν γιά τήν ἀνέγερση τοῦ ναοῦ ὁ κ. Ἐμμαν. Γ. Πατελάρος, οἱ κ.κ. κληρονόμοι τοῦ Σταματ. Βασ. Πατελάρου καί ἡ κ. Ἅγαπη Νικ. Κουτάντου. Οι ἐργασίες ἀνεγέρσεως ἀρχισαν τό 2003 καί βασίστηκαν στά ἀρχιτεκτονικά σχέδια τῆς κ. Φανῆς Κουτσούμπου-Παπαδόκη, πού συμπεριελαβαν καί εὐρύχωρες αἴθουσες κάτω ἀπό τόν ναό. Τήν ἐργολαβία κατασκευῆς εἶχεν ὁ κ. Γεώργ. Ἀντ. Πατελάρος. Ὁ ναός εἶναι ἐπενδυμένος ἔξωτερικά μὲ ἐντόπιες πολύχρωμες πλάκες καί δύο ἐσοχές δεξιά καί ἀριστερά τῆς κεντρικῆς είσοδου στήν εξωτερική δυτική πλευρά κοσμοῦνται μέ βυζαντινές ψηφιδωτές εἰκόνες, ἔργα τοῦ κ. Πεΐνιρλη.

Στόν ἐσωτερικό χῶρο τά ξυλόγλυπτα κιβώριον Ἅγ. Τραπέζης, τέμπλον, ὀναλογεῖο καί παγκάρι εἶναι ἔργα τοῦ Κυπρίου κ. Κυρ. Αὐξέντη, οἱ πολυέλαιοι τοῦ κ. Λεων. Τζιανάκη, οἱ ἀσημένιες κανδῆλες καί τά ἵ. σκεύη τοῦ κ. Κωνστ. Μαρσέλλου.

‘Ο Έσπερινός τῆς ἑορτῆς ἐψάλη στὸν Ἰ. ναό τῶν Ἅγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, χοροστατήσαντος τοῦ Σεβ. Ποιμενάρχη μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ, ὁ ὄποιος εὐλόγησε καὶ τοὺς προσφερθέντες Ἅρτους καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγο πρὸς τὸ πολυπληθές ἐκκλησίασμα. Στὴ διάρκειά του εἶχαν ἐκτεθεῖ σὲ προσκύνηση ἀποτυμάτα Ἰ. Λειψάνων τοῦ Ἅγ. Ἀθανασίου καὶ τῶν Ἅγ. Τεσσάρων Νεομαρτύρων τοῦ Ρεθύμνου.

Τό πρωὶ τῆς ἑπομένης, κυριωνύμου ἡμέρας τῆς ἑορτῆς, ἀφίχθη, προερχόμενος ἀπό τὸ Ἡράκλειον, ὁ Μακαριώτ. Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ὁ ὄποιος μέ τῇ συγκατάθεσῃ τοῦ Παναγιωτ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ἐπρόκειτο νά τελέσει τὰ ιερά Ἐγκαίνια τοῦ νεοδμήτου ναοῦ τοῦ Ἅγιου καὶ στή συνέχεια νά προστεῖ τῆς πρώτης θ. Λειτουργίας σ' αὐτόν. Κατά τὴν ὑποδοχή του στὸν Ἰ. ναό τῶν Ἅγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, ὅπου ἐψάλη ὁ Ὁρθρος ἀπό τὴ Χορωδία τοῦ Ἰ. Μητροπολ. ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Ρεθύμνου ὑπό τή διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτη κ. Εὐαγγ. Καπαΐδονάκη, παρέστησαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ, οἱ Σεβ. Μητροπολῖτες Ρεθύμνης καὶ Αύλοποτάμου κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ.κ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ, Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ.κ. ΑΝΔΡΕΑΣ καὶ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ.κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ, οἱ Θεοφιλ. Ἐπίσκοποι Μοζαμβίκης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Κνωσοῦ κ. ΕΥΓΕΝΙΟΣ, Ἀρχιγραμματέας τῆς Ἰ. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, καὶ Νειλουπόλεως κ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, Ἀρχιγραμματεύων τῆς Ἰ. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἡ Βουλευτής Ρεθύμνης κ. Ὄλγα Κεφαλογιάννη, ὁ Νομάρχης κ. Γεώργ. Παπαδάκης, ὁ Δήμαρχος Κουλούκωνα κ. Δημ. Κόκκινος, οἱ Πρόεδροι τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Γεώργ. Κούρτης καὶ τῆς Ἀδελφότητας Ὀφρικιάλων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας Καθηγητής κ. Θεόδ. Παναγόπουλος καὶ μεγάλο πλῆθος Κληρικῶν κ.ἄ. πιστῶν.

Στὸν κατάλληλο καιρόν ὁ Πατριάρχης, οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ διατεταγμένοι νά συμμετάσχουν τῆς θ. Λειτουργίας λοιποί Κληρικοί, μεταξύ τῶν ὅποιων ἦσαν ὁ Πρωτοσύγκελος τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης Ἀρχιμ. Μεθόδ. Βερνιδάκης, οἱ Ἡγούμενοι τῶν Ἰ. Μονῶν Ἀρκαδίου Ἀρχιμ. Μύρ. Καλαϊτζῆς καὶ Ἀγκαράθου Ἀρχιμ. Γεράσ. Μαρματάκης, ὁ Δικαῖος τῆς Σχήτης τοῦ Ἅγ. Ἀνδρέου Καρυων Ἅγ. Ὁρους Ἀρχιμ. Ἐφραίμ καὶ οἱ Ἐφημέριοι Ἅξον Οἰκον. Δαβίδ Μιγαδάκης καὶ Ἀγίας Φυλάξεως Λεμεσοῦ Κύπρου Οἰκον. Ἀνδρ. Κακουλῆς, περιβλήθηκαν τά Ἰ. ἄμφια τους καὶ ἐξῆλθαν ἐν πομπῇ μέ προορισμό τὸν νέον ναόν. Ὁ δρόμος ἦταν στρωμένος μέ πολύχρωμες χειροποίητες πατανίες καὶ δαφνόφυλλα καὶ διακοσμημένος στίς ἄκρες μέ γλάστρες γεμάτες βασιλικά. Προπορεύονταν Ἅξιοι νέοι καὶ νέες μέ παραδοσιακές ἐνδυμασίες καὶ ἀκολουθοῦσαν ἄλλοι μέ Ἐξαπτέρυγα, Φανούς, Θυμιατήρια κ.λπ.

Μέ τὴν ἄφιξη στόν ναό τοῦ Ἅγ. Ἀθανασίου συνεχίστηκεν ἡ τελετή τῶν Ἰ. Ἐγκαίνιων του κατά τὴν καθιερωμένην ἐκκλησιαστική τάξη. Στό Φυτό τῆς Ἅγ. Τράπεζας ὁ Πατριάρχης τοποθέτησε τίμ. Λείψανα τῶν Ἅγ. Τεσσάρων Νεομαρτύρων τοῦ Ρεθύμνου. Στό τέλος τῆς θ. Λειτουργίας ὁμιλησαν ὁ Σεβ. κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, ὁ Ἐφημέριος π. Δαβίδ

Μιγαδάκης καί ὁ Μαχαριώτ. Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ καί ἔγινεν ἀνταλλαγή δώρων. Ἡ προσφώνηση τοῦ ἀγίου Ρεθύμνης εἶχεν ὡς ἔξῆς:

«Μαχαριώτατε Πάπα καί Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας, πάσης γῆς Αἰγύπτου καί πάσης Ἀφρικῆς Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΕ,

Μέ τῇ Χάρῃ τοῦ Θεοῦ, τῇ φιλόφρονα ἄδεια καί συγκατάθεση τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καί τὴν εὐγενὴ συμμετοχή τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ.κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ, Ἀρκαλοχώριου, Καστελλίου καί Βιάννου κ.κ. ΑΝΔΡΕΟΥ καί Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ.κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ καί τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Μοζαμβίκης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Κνωσοῦ κ. ΕΥΓΕΝΙΟΥ, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ι. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, καί Νειλουπόλεως κ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ, Ἀρχιγραμματεύοντος τῆς Ι. Συνόδου τοῦ καθ' ὑμᾶς Πατριαρχείου, παρουσίᾳ δέ τῆς Βουλευτοῦ Ρεθύμνης κ. Ὁλγας Κεφαλογιάννη, τοῦ Νομάρχου Ρεθύμνου κ. Γεωργίου Παπαδάκη, τοῦ Δημάρχου Κουλούκωνα κ. Δημ. Κοκκίνου, τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Γεωργ. Κούρτη, τοῦ Προέδρου τῶν Ὄφρικιάλων τοῦ καθ' ὑμᾶς Πατριαρχείου Καθηγητοῦ κ. Θεοδ. Παναγοπούλου, Πρωτοσυγκέλλων, Ἡγουμένων, Ἐφημερίων καί Μοναχῶν τῆς Ι. Μητροπόλεως μας καί ἐκτός αὐτῆς, ἐκπροσώπων ἄλλων τοπικῶν Ἀρχῶν καί Φορέων καί πολυπληθούς φιλαγίου Ἐκκλησιάσματος, ἐτελέσατε σήμερα, ἡμέρα μνήμης τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρός ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Πατελάρου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ, τά ιερά Ἔγκαίνια τοῦ ἐπ' ὄνόματί του νεοδμήτου τούτου ναοῦ στή γενέτειρά του Ἀξό Μυλοποτάμου, πού ἀνηγέρθη κατά τὴν τελευταία πενταετία μέ τίς σύκονες προσπάθειες τοῦ Ἐφημερίου Οἰκονόμου Δαβίδ Μιγαδάκη, θεολόγου, καί τοῦ ἐντίμου Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καί τῇ συνδρομῇ τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ κ.ἄ. εὐλαβῶν Χριστιανῶν.

Ἡ γενέτειρα τοῦ Ἀγίου Ἀξός ἔχει ἀδιάκοπη ζωή πολλῶν αἰώνων. Μέ ίδρυτή τὸν Όαξό, γυιό τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας καί τῆς Ἀκακκαλίδος, θυγατέρας ἡ Ἐγγονῆς τοῦ Μίνωα, δίνει τό παρόν στόν ἴδιον ὅμορφον ὀρεινό χῶρο τοῦ Μυλοποτάμου ἀπό τούς προϊστορικούς ἡ ὑστερομινωικούς χρόνους, ἀκολουθώντας στή συνέχεια τήν περιπετειώδη πορεία τῆς Μεγαλονήσου. Κατά τήν α' Βυζαντινή περίοδο, μάλιστα, ἀποτελεῖ ἔδρα ὁμανύμου Ἐπισκοπῆς. Στοιχεῖα ὅλων τῶν περιόδων, Μινωικῆς, Ρωμαϊκῆς, Βυζαντινῆς, Αραβοκρατίας, Βενετοκρατίας καί Τουρκοκρατίας ἔχουν ἀνιχνευθεὶ ἀπό τήν ἀρχαιολογική σκαπάνη στήν περιοχή. Ἡ οἰκογένεια δέ τῶν Πατελάρων, πού ἀνέδειξε σπουδαίους καί διαπρέφαντες λογίους κατά τήν Ἐνετοκατοχῆ καί στήν ὅποιαν ἀνήκει ὁ Ἀγιός μας, διατηρεῖται πολυμελής ἀνάμεσα στούς κατοίκους τῆς ὡς τίς μέρες μας.

Ἡ μεγαλύτερη καί ἐνδοξότερη πνευματική φυσιογνωμία, πού ἀνέδειξεν ὡς σήμερα ἡ Ἀξός, εἶναι ασφαλῶς ὁ Ἀγιος Ἀθανάσιος. Γεννήθηκε σ' αὐτήν το 1580 ἀπό τὸν Γεώργιο Πατελάρο, πού ἀσκήσε τό ἐπάγγελμα τοῦ νοταρίου στὸ Ρέθυμνο καί ὑπῆρξε σύζυγος θυγατέρας τῆς ἐπιφανοῦς οἰκογένειας τῶν Πορτίων. Προικισμένος μέ εἴσαιφετικές διανοητικές ἴκανότητες καί ζώντας σέ οἰκογενειακό περιβάλλον μέ οἰκονομικήν εὐρωστίαν, ὑψηλή κοινωνική θέση καί ἀνώτερο μορφωτικόν επίπεδον, ἔτυχεν, ὅπως καί οἱ

ἀδελφοί του Πέτρος καὶ Εὐστάθιος, εὑρυτάτης ἐκπαιδεύσεως. Τήν ἐγκύκλια μόρφωσή του ἔλαβε στό Ρέθυμνο καὶ στή συνέχεια σπουδασε πιθανώτατα στήν περιόρημη Σχολή τοῦ Σιναϊτικοῦ Μετοχίου τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τοῦ Χάνδακα. Στό ἴδιον αὐτό Μετόχι φαίνεται ὅτι ἔγιναν καὶ ἡ ἀπόκαρσή του σέ Μοναχό, κατά τήν ὅποιαν ἀπό Ἀλέξιος, πού ἦταν τό βαπτιστικό του ὄνομα, μετονομάστηκε σέ Ἀνανία, καὶ ἡ χειροτονία του σέ Διάκονο. Διαπνεόμενος ἀπό τόν πόθο γιά βαθύτερη πνευματική κατάρτιση, μετά ἀπό σύντομη παραμονή στήν Κρήτη, μεταβαίνει σέ Μονή τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἀπό ἐκεῖ στό Ἀγιον Ὄρος τοῦ Ἀθωνα, ὅπου ἐγκαταβιώνει ἀρχικά στήν Ἱερά Μονή Ἐσφιγμένου. Ἀπό ἐκεῖ ἐπισκέπτεται προσκυνηματικά τούς Ἀγίους Τόπους, Ἱερές Μονές τῆς Παλαιστίνης καὶ τήν Ἱερά Μονή τοῦ Σιγᾶ καὶ ἐπιστρέφει στό Ἀγιον Ὄρος, ὅπου ἐγκαθίσταται σέ κελλή τῶν Καρυῶν καὶ ἐπιδίδεται μέ εἴθεο ζῆλο στά μοναχικά παλαίσματα. Κατά τήν περίοδον αὐτή χειροτονεῖται καὶ σέ Πρεσβύτερο καὶ λαμβάνει τό ὄνομα Ἀθανάσιος, μέ τό ὅποιο πλέον θά μείνει γνωστός στήν ίστορία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ φήμη του ὡς ἐναρέτου καὶ προσοντούχου Κληρικοῦ καὶ ἡ Κρητική καταγωγή του συνέβαλαν, ὥστε νά κληθεῖ ἀπό τόν ὁρμώμενον ἐπίσης ἀπό τήν Κρήτην Οἰκουμενικόν Πατριάρχην Ἀγιο Κύριλλο Λούκαρι στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἀσκεῖ τά καθήκοντα τοῦ προσωπικοῦ του γραμματέα καὶ συμβούλου. Τό 1630 ἀναδεικνύεται Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καὶ τέσσερα χρόνια ἀργότερα, τήν 6η Μαρτίου 1634, ἐκλέγεται Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὡς Ἀθανάσιος Γ'. Λόγω τῶν γνωστῶν δυσμενῶν συνθηκῶν γιά τό Πατριαρχεῖο, μετά ἀπό σαράντα μέρες ἀναγκάζεται σέ παραίτηση καὶ καταφεύγει στό Ἀγιον Ὄρος. Ἀργότερα, κατά τά ἔτη 1637 ἑως 1643, διαποιμαίνει καὶ πάλι, προεδρικῶς αὐτή τή φορά, τήν Θεσσαλονίκη. Τό 1643 μεταβαίνει στήν Ἀνω Μυσία, ὅπου ζεῖ στήν Ἱερά Μονήν Ἀγίου Νικολάου Γαλατσίου ὑπό τήν προστασία τοῦ Ἡγεμόνα τῆς Μολδοβλαχίας. Τό 1652 ἐπανέρχεται στόν Οἰκουμενικό Θρόνον, ἀλλά καὶ ἡ δεύτερη αὐτή πατριαρχεία του εἶναι πολύ σύντομη. Μετά τήν ἐκ νέου παραίτησή του ἀποσύρεται στο Ἀγιον Ὄρος, ὅπου ἀνακαινίζει τήν Ἱερά Μονή Ξύστρου στής Καρυές, τό Καθολικό τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου τῆς ὅποιας ἀναδεικνύεται μεγαλοπρεπέστατο καὶ ἐξαιτίας τούτου εἶναι γνωστό μέχρι σήμερα ὡς Σεράϊ.

Τό 1653 ἔρχεται μέσω Βλαχίας στή Μόσχα, ὅπου γίνεται μέ τιμές δεκτός ἀπό τόν τσάρο Ἀλέξιο Μιχαήλοβιτς καὶ τόν Πατριάρχη Νίκωνα. Ἐπιστρέφοντας κατά τό ἐπόμενον ἔτος ἀπό τή Μόσχα παραχειμάζει στήν Ἱερά Μονή τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Μγαρα, κοντά στήν πόλη Lubny τῆς περιοχῆς Poltava Ούκρανίας. Ἐκεῖ, ἐξασθενημένος ἀπό τόν βαρύ ρωσικό χειμώνα, μετέστη εἰς Κύριον προσευχόμενος τήν 5ην Ἀπριλίου καὶ ἐνταφιάστηκε καθήμενος, κατά τή συνήθεια ταφῆς τῶν Κληρικῶν τῆς ἐποχῆς, κάτω ἀπό τόν ἄμβωνα τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς.

Ὀκτώ χρόνια ἀργότερα ὁ Μητροπολίτης Γάζης Παΐσιος Λιγαρίδης, πορευόμενος στή Μόσχα, φιλοξενήθηκε στήν ἴδια Μονή καὶ εἶπε στούς μοναχούς ὅτι τόν ἐπισκέφθηκε στόν ὑπό του ὁ Ἀγιος καὶ ζήτησε νά ἀνοιχθεῖ ὁ τάφος του. Ὁταν ἔγινε τοῦτο, τό σκήνωμα τοῦ Ἀγίου βρέθηκε ἀφθαρτο καὶ εὐωδιάζον καὶ μέ τήν ἀδεια τοῦ Μητροπολίτη Κιέβου Ιωσήφ τοποθετήθηκεν ἐπίσημα στό Καθολικό τήν 1η Φεβρουαρίου 1662, ὅπότε καὶ ὁρίστηκεν ὡς ἡμέρα ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης του ἡ 2α Μαΐου, ἡμέρα μνήμης

τῆς ἀνακομιδῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ ὄμωνύμου του Μεγάλου Ἀθανασίου, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Τό αὔρθαρτο σκήνωμα τοῦ Ἅγιου μας, ἐξαιτίας ποικίλων περιπετειῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως, γνώρισε διάφορες μετακινήσεις. Στή διάρκεια τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος μεταφέρθηκεν ἀπό τούς ἀθέους σέ ἀποθήκη μουσείου καί μόλις τό 1990, μέ ἐνέργειες τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Χαρκόβου καί Μπογοδούχωφ κ.κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ, ἀποδόθηκε καί πάλι στήν Ἐκκλησία. Σήμερα ὁ πολύτιμος αὐτός θησαυρός φυλάσσεται στόν μεγαλοπρεπῆ ἱερό καθεδρικό ναό του Εύαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Χαρκόβου καί τιμάται ἴδιαίτερα ἀπό τούς εὐλαβεῖς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς τῆς Οὐκρανίας, τῆς Ρωσίας κ.ἄ. περιοχῶν, πού προσφεύγουν στίς πρός Θεό δραστικές πρεσβεῖες τοῦ θαυματουργοῦ τούτου Ρεθυμνίου Ἅγιου.

Μέ τόν μεγάλον αὐτόν Κρητικόν Ἅγιο συνδεθήκατε ἴδιαίτερα κατά τά ἔτη, πού ὡς Ἐπίσκοπος Κυρήνης διακονήσατε τήν Ἐκκλησία ἀπό τή θέση τοῦ Ἐξάρχου τοῦ καθ' Γύμᾶς δευτέρου τῇ τάξει παλαιφάτου καί περιπύστου Πατριαρχικοῦ Θρόνου στήν Όδησσο τῆς Οὐκρανίας. Ἐγνωρίσατε τότε στόν ἀοιδιμο πνευματικό Σας πατέρα καί προκάτοχό μας Μητροπολίτη Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου Θεόδωρο Τζεδάκη τήν εὐλάβεια, μέ τήν ὅποια περιβάλλει τό αὔρθαρτο σκήνωμά του ὁ ὄμοδοξος Οὐκρανικός λαός, καί τήν 21ην Αύγουστου 1993 μεταφέρατε ἀπότμημα τοῦ χαριτοβρύτου ἱεροῦ λειψάνου του στή γενέτειρά του. Ἀπό τότε καθιερώθηκεν ἡ ἡμέρα αὐτή ὡς ἡμέρα μνήμης του στόν τόπο μας.

Δυό χρόνια ὀργότερα, τὸν Ὁκτώβριο τοῦ 1995, μέ τὴν εὐλογία τοῦ ἀοιδίμου Γέροντός Σας καὶ τὴν εὐγενική χορηγία τοῦ δραστηριοποιουμένου καὶ στήν Οὐκρανία Ὄμίλου Βαρδινογιάννη ἡ Ἐνορία Ἀξοῦ ὄργάνωσε προσκυνηματικήν ἐκδρομήν ὀλιγομελοῦς ὁμάδας Ρεθυμνίων στήν Οὐκρανία, ἡ ὅποια μέ ἐπικεφαλῆς τὸν ὀμιλούντα ὡς Ἡγούμενο τότε τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀτάλης-Μπαλῆ ἐπισκέψθηκε τὴν Ἱερά Μονή Μεταμορφώσεως Lubny καὶ τὸ Χάρκοβο. Κατά τὴν θ. Λειτουργία, πού τελέσθηκε προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. κ.κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ὃ στὸν ἰερό καθεδρικό ναό τοῦ Χαρκόβου καὶ στὴν ὅποια ἔλαβαν μέρος καὶ οἱ Κληρικοὶ ἀπό τὸ Ρέθυμνον, ὁ ἐπιχώριος Ποιμενάρχης πρόσφερε καὶ ἄλλο μικρόν ἀπότμημα τοῦ τιμίου Λειψάνου τοῦ Ἅγιου καὶ μιά πλήρη ὀρχιερατική στολή του, τὰ ὅποια μεταφέρθηκαν στὴ γενέτειρά του καὶ σήμερα τοποθετήθηκαν στὸν ἐγκαινιασθέντα τοῦτο ναό πρός εὐλογία καὶ ἀγιασμό τῶν πιστῶν.

Ἡ ἀσματική Ἀκολουθία τοῦ Ἅγιου, πού φάλλεται τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀπό τὸ 1997, συντάχθηκεν ἀπό τὸν Αρχιμανδρίτη Κύριλλο Κογεράκη, σήμερα Μητροπολίτη Ρόδου, ἐγκριθῆκεν ἀπό τὴν Ἱεράν Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καὶ περιλαμβάνεται στὸ «Κρητικόν Πανάγιον», πού ἔξεδωσεν. Ἀσματικήν ακολουθία, Παρακλητικό Κανόνα, Χαιρετιστηρίους Οἰκους καὶ Ἐγκώμια στὸν Ἅγιο συνέθεσε καὶ ὁ ὑμογράφος κ. Χαρολάμπης Μπούσιας κατά τὰ ἔτη 1996 καὶ 1997. Τὸν Παρακλητικό Κανόνα συμπεριέλαβε στὸ ὑπό τὸν τίτλο «Γιά μιά γνωριμία μὲ τὸν Ἅγιο μας» πόνημά του ὁ Ἐφημέριος τῆς Ἀξοῦ π. Δαβίδ Μιγαδάκης, πού ἐκδόθηκεν αὐτές τίς μέρες.

Μακαριώτατε,

Ἐνὶαὶ γνωστοί οἱ δεσμοί Σας μέ τὸ Ρέθυμνον, ἀπό τὰ χρόνια, πού ὑπηρετούσατε στὴν ὅμορη Ἱερά Μητρόπολη Λάμπης. Σήμερα ἔχομε τὴν ἐξαιρετική τιμὴν νά Σᾶς ὑποδεχόμαστε γιὰ δεύτερη φορά ὡς Πατριάρχη στὴν Ἱερά Μητρόπολή μας. Ἐλαμπρώνατε με τὴν ὑψηλὴν παρουσία Σας τὸ ἔορτασμό τῆς Ἱερᾶς μνήμης τοῦ συντοπίτη μας Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἅγιου Αθανασίου του Ἀξιοῦ, πού ἐτίμησε κι ἐδόξασε τὴ γενέτειρά του, τὸ Μυλοπόταμο, τὸ Ρέθυμνο, τὴν Κρήτη μας καὶ τὸν Οἰκουμενικό Θρόνον. Ἐτελέσατε μέ τὴ φιλόφρονη συμμετοχή τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ καὶ τῶν λοιπῶν Σεβασμιωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων Ἀρχιερέων καὶ τὴν παρουσία τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν τὰ ἱερά Ἐγκαίνια καὶ ἀποδίδετε, καθιερωμένο πλέον, στὴ δημόσια λατρεία τῆς Ἐκκλησίας τὸν νεόδμητο τοῦτον, πρώτο στὴν Κρήτη, ναό τοῦ Ἅγιου.

Ἡ γενέτειρά του καὶ ἡ Μητρόπολή μας Σᾶς εὐγνωμονοῦν καὶ ἐκφράζουν τίς ἐγκάρδιες εὐχαριστίες τους πρός τὸ σεπτό πρόσωπό Σας καὶ πρός τὰ πρόσωπα τῶν λοιπῶν ἀγίων Ἀρχιερέων, γιὰ τὸν κόπο στὸν ὅποιον ἀπό ἀγάπη ὑποβληθήκατε, προκειμένου νά μοιραστεῖτε μαζί μας τὴ χαρά μας καὶ νά τιμήσετε τὸν Ἅγιο μας. Εὐχόμαστε δέ μέ τὶς πρός τὸν Θεό πρεσβεῖές του νά στηρίζει τὸν μαρτυρικὸν Οἰκουμενικόν Θρόνον, τοῦ ὅποιου ὑπῆρξε προκαθήμενος, τὴν Ἀξό καὶ τὸ εὐλογημένο Μυλοπόταμο καὶ σύνολη τὴν Κρήτη καὶ νά χαρίζει σὲ Σᾶς ὑγεία, μακροημέρευση κι ὅλα τὰ δῶρα τοῦ Οὐρανοῦ στὸ ἐμπεδόμοχθον ἱεραποστολικόν ἔργο, πού μέ ἐνθεο ζήλο ἐπιτελεῖτε στὴν Ἀφρικανικήν ἥπειρο γιὰ τὴ δόξα τῆς φιλατάτης Ὁρθοδοξίας μας, καὶ στούς ἀγίους Ἀρχιερεῖς ἀφειδώλευτα τὴν ἄνωθεν ἐνίσχυση στὴν ἀσκηση τῶν ποιμα-

τορικῶν κ.ἄ. καθηκόντων σας. Ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦμε τὸν Δικαῖο τῆς Ἱερᾶς Σκῆ-
της τοῦ Ἅγίου Ἀνδρέου Καρυῶν Ἅγίου Ὄρους, Ἀρχιμανδρίτην Ἐφραίμ ὅπου ὁ Ἅγιος
ἀσκήτευσε.

Μακαριώτατε,

Σέ ἀνάμνηση τῆς σημερινῆς ἡμέρας Σᾶς προσφέρομεν εἰκόνα τοῦ Ἅγίου, πού ἰστο-
ρήθηκεν ἀπό τίς Μοναχές τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Εἰρήνης τῆς Μητροπόλεως μας, καὶ
Σᾶς παρακαλοῦμε νά δεχθείτε επιταγή συνεισφορά τῆς Ἐνορίας Ἀξοῦ στό σπου-
δαῖο ἱεραποστολικό Σας ἔργο, καὶ νά εὔχεσθε γιά τό φιλάγιο πλήρωμα τῆς Ἐκκλη-
σίας τῶν Ρεθυμνίων. Σᾶς εὐχαριστοῦμε καὶ Σᾶς εὐγνωμονοῦμε».

‘Ο Ἐφημέριος εὐχαρίστησε τόν Μακαριώτατο, τούς Σεβασμιωτάτους καὶ Θεοφιλε-
στάτους Ἀρχιερεῖς καὶ τούς λοιπούς παρόντες Κληρικούς, τούς συνεργάτες του καὶ
ὅλους ὅσοι συνέβαλαν στήν ἀνέγερση καὶ διακόσμηση τοῦ ναοῦ καὶ στήν διαμόρφωση
τοῦ περιβάλλοντος χώρου του καὶ στήν ὀργάνωση τῶν ἵ. Ἐγκαινίων του καὶ τῆς ἐξυ-
πηρετήσεως καὶ φιλοξενίας τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν τῆς ἡμέρας.

‘Αντιπροσφωνώντας ὁ Μακαριώτ. Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ εἶπε:

«Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, πεφιλημένε ἀδελφέ τῆς
ἡμῶν Μετριότητος κύριε Ἀνθίμε,
Σεβασμιώτατοι ἀδελφοί καὶ συλλειτουργοί,
Ἐξοχώτατοι καὶ ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Παιδιά μου εὐλογημένα.

“Τίς Θεός μέγας ὡς ὁ Θεός ἡμῶν; Σύ εἶ Θεός ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος...”.

Αὐτή εἶναι ἡ βιωματική προσέγγιση τοῦ μυστηρίου τῆς πίστεως καὶ τῆς παρουσίας
τοῦ Θεοῦ στήν ζωή μας. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ ὅποια ἐπενεργεῖ λυτρωτικά καὶ μετα-
μορφώνει τά πάντα. “Ἴδού καινά ποιῶ τά πάντα...”.

‘Ἄξιωνόμασθε, Σεβασμιώτατε ἄγιες ἀδελφέ καὶ Ποιμενάρχα τῆς ἰστορικῆς Ἱερᾶς
Μητροπόλεως, νά ἴερουργοῦμε σ’ αὐτόν τόν ἴερό Ναό καὶ νά τόν καθαγιάζουμε μέσα
ἀπό τήν προβλεπόμενη ἴερή ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων, στή μνήμῃ ἐνός μεγάλου ἀγίου
τῆς Ἐκκλησίας μας. Τό γεγονός τῆς ἐντοπιότητας τοῦ ἀγίου προσδίδει ἀκόμη μεγα-
λύτερη διάσταση καὶ ἔօρταστική ἐμβέλεια στό σημερινό πανηγύρι. Πρόσκειται γιά
τόν ἀγίον Ἀθανάσιο Γ’ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως ὁ ὅποιος γεννήθηκε κατά τό
ἔτος 1580 σ’ αὐτήν τήν εὐλογημένη κωμόπολη.

Συγκλονισμένοι διαβάζουμε στήν βιογραφία καὶ τήν πορεία τοῦ ἀγίου Πατριάρ-
χου Ἀθανασίου, ὅλα ἐκεῖνα τα ὅποια ἐπέτρεψε ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ νά ἀντιμετωπί-
σει, δίδοντας μέ υπομονή καὶ προσευχῇ τήν δική του μαρτυρία ἐν μέσω πολλῶν μαρ-
τυρίων, ἔξοριῶν, διωγμῶν καὶ θλίψεων.

‘Ο ἀγιος Πατριάρχης Ἀθανάσιος Γ’ ἔργασθηκε μέ ζῆλο γιά τόν φωτισμό τῶν Βλάχων
καὶ τῶν Μολδαβῶν. Διακόνησε τήν Ἐκκλησία μέ ζῆλο, αὐταπάρνηση καὶ μοναδικό κρι-
τήριο τήν ὡφέλεια τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τήν δόξα τοῦ ἀγίου Ὄνοματός Του.

Παρ' ὅλα αὐτά ὑπέστη πολλά δειγά καί μαρτύρια. Καί στό σημεῖο αὐτό θυμόμα-
στε τό πάντοτε ἐπίκαιρο “μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· μακάριοί ἔστε ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι
καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν φευδόμενοι ἐνεκεν ἐμοῦ· χαιρετε καὶ ἀγαλ-
λᾶσθε, ὅτι ὁ μισθός ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γάρ ἐδίωξαν τούς προφήτας
τούς πρό ὑμῶν” (Ματθ. 5, 10-12).

Πρίν ἀπό 15 περίπου χρόνια, τὸν Αὔγουστο τοῦ ἔτους 1993, ἡ γενέτειρα τοῦ Ἅγίου
Ἀξέως Μυλοποτάμου, εἶχε τὴν εὐλογία καὶ τό μοναδικό προνόμιο νά δεχθεῖ μικρό τεμά-
χιο τοῦ ἵερου λειψάνου αὐτοῦ, μεταφερθέν ἀπό τὴν Οὐκρανία ὑπό τῆς ἡμετέρας Με-
τριότητος (τότε ὡς Ἐπισκόπου Κυρήνης) καὶ ἔκτοτε καθιερώθηκε ἡ ἡμέρα τῆς ἐπετεί-
ου μνήμης τοῦ Ἅγιου ὡς μεγάλη τοπική πανήγυρις γιὰ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Ρεθύμνης.
Ἀργότερα κατά τό ἔτος 1995 ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀνθίμιος ἐπικεφαλῆς Ἀντιπροσω-
πείας μετέβη στὴν πόλη τοῦ Χαρκόβου καὶ παρέλαβε ἔτερο μικρό τεμάχιο λειψάνου
καὶ ἀρχιερατική στολὴ τοῦ Ἅγιου τά ὅποια ὡς “Κόρην ὀφθαλμοῦ” φυλάσσονται ἔως
σήμερα στὸν Ἱ. Ναό Ἅγιων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης.

“Ολα αὐτά ἐμφανῶς δείχνουν τὴν ἴστορική πραγματικότητα. Μέσα ἀπό τὴν ὅποια
ὑπογραμμίζεται ἡ ἀληθινή πνευματική σχέση καὶ συγγένεια τοῦ Ἅγιου μέ τὸν τόπο
του, τὴν πατρίδα του ἀλλά καὶ τοὺς κατά πνεῦμα συγγενεῖς του. Δοξασμένο, λοιπόν,
ἄς εἰναι τό Ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν δωρεά Του αὐτῆ!

Μέσα στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας πολλές φορές δίνεται ἡ δυνατότητα νά πανηγυρί-
σουμε καὶ νά ἐορτάσουμε γεγονότα σημαντικά, ἐνθυμούμενοι τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ
ἀλλά καὶ τὴν διακονία ταπεινῶν ἀνθρώπων, διακόνων τοῦ ἀγίου θελήματος Αὐτοῦ.

‘Ο σημερινός ἐγκαινισμός αὐτοῦ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἐπιβεβαιώνει αὐτήν τὴν πραγματι-
κότητα. ‘Ἐδλόγησε Κύριε τά ἔργα τῶν χειρῶν Σου...’ εὐχόμασθε μέ εὐλάβεια καὶ παρα-
καλοῦμε νά θεμελιώσει καὶ τοῦτο τό ἔργο τό ὅποιο εἰναι καρπός προσπαθείας, ἀποτέλε-
σμα ποιμαντικῆς μερίμνης καὶ ἀγωνίας, ἀπάνεμο λιμάνι στό ὅποιο θά βρίσκουν καταφύ-
γιο κουρασμένες ψυχές. Άπο σήμερα θά ἀνάβει τό κανδήλι τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς πίστεως,
τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ ἐλέους, ὡς αἰσθητό σημεῖο τῆς αὔρας τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

“Σήμερον ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε...”. Πίστη καὶ διδα-
σκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας εἰναι πώς κάθε ἵερος Ναούς εἰναι ἀληθινός οἶκος τοῦ “Πα-
νταχοῦ παρόντος καὶ τά πάντα πληροῦντος Παντοδυνάμου Θεοῦ...”. Γι' αὐτό καὶ
“Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν...”.

‘Η ἰδιαιτέρως ἐντυπωσιακή τελετή τῶν ἱερῶν ἐγκαινίων ἐνός Ναοῦ φανερώνει τὴν
δυναμική καὶ τὴν προοπτική τῆς ὄρθοδόξου λειτουργικῆς ζωῆς μέσα στό χώρο καὶ τό
χρόνο. Ἀπό τά τελούμενα στὴν ἀνέκφραστη αὐτή μυσταγωγία προσεγγίζουμε μέ
διάθεση ταπεινώσεως καὶ μαθητείας τό κράσπεδο τῶν ἴματίων τοῦ πολυευσπλάγ-
χου Θεοῦ τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Σεβασμιώτατε καὶ τιμιώτατε ἀδελφέ ἄγιε Ρεθύμνης,

Γνωρίζοντες καλώς ἡ ἡμετέρα Μετριότης τὴν ἀγάπη σας, τὴν καλή σας διάθεση, τὴν
εύγένεια καὶ τὴν ἐγνωσμένη μέριμνά σας πρός τό Δευτερόθρονο καὶ Παλαιάφατο Πα-

τριαρχεῖο τοῦ Ἀποστόλου Μάρκου, ἐπιθυμοῦμε τὴν ἴστορική αὐτῆς ἡμέρα, νά ἀπευθύ-
νουμε πρός Ἐσᾶς, τὸν Ποιμενάρχη καί σοφό οἰακοστρόφο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας
λόγους εὐχαριστίας καί Πατριαρχικῆς εὐαρέσκειας.

Ἡ ἀγάπη μας εἶναι δεδομένη καί αὐτονόητη. Οἱ δεσμοί μας μέ τὴν γενέτειρα Κρή-
τη, δπως ξεύρετε εἶναι ἀκατάλυτοι καί ἰσχυροί. Γι' αὐτό καί ἡ εὐκαιρία πού μᾶς δί-
νετε σήμερα νά εἴμασθε κοντά σας, συλλειτουργοί καί συμπροσκυνητές στὴν χάρη
τοῦ δικοῦ σας ἀγίου Πατριάρχου εἶναι ἀφορμή πανηγύρεως, εὐφροσύνης, χαρᾶς
πνευματικῆς καί φυχικῆς ἀνατάσεως.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης καί ἡ τοπική Ἐκκλησία σεμνύνεται καί καυχᾶται καθώς
Σεῖς κοσμεῖτε ἀληθινά τὸν Μητροπολιτικό θρόνο αὐτῆς. Μέ τό ἐκκλησιαστικό ἥθος
σας, τὴν εὐπρέπεια, τά ἄλλα διοικητικά καί πνευματικά χαρίσματα μέ τά ὅποια
πλούσια σᾶς ἐφοδίασε ὁ παντοδύναμος Θεός, ἐργάζεσθε νύκτα καί ἡμέρα γιά τὴν
σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου σας.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά τὴν εὐγενέστατη πρόσκλησή σας νά ἔλθουμε κοντά σας καί
νά συμπροσφέρουμε τὴν ἀναίμακτη ἱερουργία. Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά ὅλα τά ὅποια
κάμετε γιά τό ἀνθρωπιστικό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ Πατριαρχείου μας. Ὁ δί-
καιος Θεός νά σᾶς ἀνταποδίδει αὐτήν τὴν ἀγάπη σας δίδοντάς σας ὑγεία καί ἐνίσχυ-
ση στό ἔργο σας. Σέ σᾶς καί τούς ἔκλεκτούς σας συνεργάτες Κληρικούς καί λαϊκούς.
Ἴδιαιτέρως δέ πρός αὐτούς οἱ ὅποιοι κοπίασαν μέ φιλοτιμία γιά νά γίνουν ὅλα μέ τά-
ξη, ὀργάνωση καί ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ σημερινή μεγάλη ἡμέρα.

Μέ τὴν εὐκαιρία αὐτή ἐκφράζουμε τὴν ἐκ μέσης καρδίας Πατριαρχική ἀγάπη καί
ἀποδίδουμε τὸν ἐν Κυρίῳ ἀδελφικὸν ἀσπασμό πρός τοὺς παρευρισκομένους ἀγαπη-
τούς ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης μέ πρῶτον τὸν Σεβ. Ἀρχιεπί-
σκοπο Κρήτης κ. Εἰρηναῖο. Πρός τὸν καθένα προσωπικά ἀπευθύνουμε τὴν εὐχή νά
ἔχετε ὑγεία καί τὴν παρά Θεοῦ ἐνδυνάμωση στό καταξιωμένο ἔργο σας, σήμερα σέ
μία ἐποχῇ ἀπαιτήσεων καί δυναμικῆς παρουσίας τῆς Ὁρθοδοξίας.

Πρός τούς παρισταμένους τοπικούς Ἀρχοντες, τούς ἐντίμους ἐκπροσώπους τῶν
Ἀρχῶν τῆς πόλεως καί τοῦ Νομοῦ, εὐχόμασθε νά συνεχίζετε τὸν δικό σας “καλόν
ἀγῶνα” καί νά ἐργάζεσθε γιά τὴν πρόοδο καί τὴν προκοπή τοῦ εὐγενοῦς καί φιλό-
χριστου λαοῦ.

Σεβασμιώτατε καί ἀδελφοπόθητε Μητροπολῖτα Ρεθύμνης,

Αὐτός ὁ τόπος εἶναι γεμάτος μέ λείψανα ἡρώων καί μαρτύρων τῆς πατρίδος καί
τῆς πίστεως. Αὐτός ὁ τόπος μυροβλύζει ἀπό τό θυμίαμα τῆς εὐλάβειας τῶν ἀνθρώ-
πων πού τὸν κατοικοῦν. Αὐτό τό νησί, ἡ λεβεντογέννα Κρήτη δέν ἔπαυσε νά δίδει τὴν
δική του μαρτυρία καί νά παράγει πολιτισμό, ἀνθρωπιά, εὐγένεια, φιλοτιμία, πίστη,
ἀγάπη, ἀρχοντιά φυχῆς, μέ ὅποιοδήποτε τίμημα. Ἡ ἔνδοξη ἴστορία τῆς Κρήτης αὐτό
περίτρανα ἀποδεικνύει, φιμώμοντας τίς προθέσεις ὅλων ἔκείνων οἱ ὅποιοι τὸν τελευ-
ταῖο καιρό ἐπιχειροῦν νά σπιλώσουν τὴν καθημερινή ζωή τῶν φιλήσυχων καί φιλόξε-
νων ἀνθρώπων της, ἐξ αἰτίας μεμονομένων περιστατικῶν πού ἔρχονται στό φως τῆς
δημοσιότητας.

Ναί, είναι άληθεια ότι ύπάρχουν στιγμές καιύφεις δυσάρεστες καικαθόλου εύκαταφρόνητες στήν κοινή καιπροβληματισμένη λογική γιά τήν πορεία καιτό μέλλον τῆς νέας γενιᾶς καιτῆς κοινωνίας μας. “Ομως ή ίδια ή κοινωνία καιή ίδιοσυγκρασία τῶν πιστῶν της, ή προσήλωση στίς δοκιμασμένες στόχρονο παραδόσεις καιτά χρηστά ήηθη θά «κοσκινίσει» αὐτό τόφύραμα καιθάτο ἀπορρίψειώς κάτιτόξενο, τόβλαβερό, τόἀρνητικό, δίδοντας τόποκαιπάλιν' ἀναπτυχθεῖήρηεμία, ή φιλαδελφία, ήειρήνη καιή ή ἐπιστροφή στούς ώραίους καθημερινούς καιδημιουργικούς ρυθμούς τῆς τόσο εὐλογημένης ζωῆς τοῦ Ρεθύμνου ἀλλακαιτῆς εὐρύτερης περιοχῆς τῆς μυροβόλου Κρήτης! “Τόλοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ, τά αὐτά γράφειν ύμιν, ἐμοί μέν οὐκ ὀκνηρόν, ύμιν δέ ἀσφαλές” (Φιλ. 3, 1)

Προσευχόμασθε στόν Θεό νά γίνουν ὅλα ὅπως πρέπει. Νά ἐπικρατήσει ή φυχραιμία καιή καταλλαγή καινά γίνει βίωμα ὅλων τόκοινό ὄφελος, τόκαλως νοούμενο συμφέρον, ή κοινή πορεία γιά τόκαλό τῶν παιδιῶν μας καιτοῦ τόπου μας.

Παιδιά μου εὐλογημένα,

Περαίνοντας τόν χαιρετισμό μου αὐτόν πρός τήν ἀγάπη σας καιτήν ἐπιείκια σας, δέν ἔχω παρά νά καταθέσω τήν δική μου Πατριαρχική ἀγάπη καιτήν προσευχή μου πρός τόν Θεό καιπρός τόν Ἀπόστολο καιΕὐαγγελιστή Μᾶρκο, τόν Ἰδρυτή καιΠροστάτη τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, καινά σᾶς ὑπενθυμίσω τόν τόσο ἐπίκαιρο καιέποικοδομητικό λόγο τοῦ Πρωτοκορυφαίου Ἀποστόλου Παύλου τοῦ Οὐρανοβάμονος:

“Ωστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί καιέπιποθητοί, χαρά καιστέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί (μου...) παρακαλῶ τόαὐτό φρονεῖν ἐν Κυρίῳ, ναί ἔρωτῷ (καιή ἐσάς), (γνήσιε λαέ αὐτῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρεθύμνης), συλλαμβάνου αὐταῖς, αἴτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθησάν μοι ..... μετά τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὃν τά ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἔρω, χαίρετε. τόἐπιεικές ύμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁΚύριος ἐγγύς, μηδέν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καιτῇ δεήσει μετά εὐχαριστίας τά αἰτήματα ύμῶν γνωριζέσθω πρός τόν Θεόν, καιή εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ή ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τάς καρδίας ύμῶν καιτά νοήματα ύμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τόλοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστίν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴτις ἀρετή καιεἴτις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἀκαιήμαθετε καιπαρελάβετε καιήχούσατε καιεἰδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καιή θεός τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ύμῶν”. (Φιλ. 4 1-10)».

Στή συνέχειαν ὁ Μακαριώτατος, ἀνταποκρινόμενος σέσχετική παράκληση τοῦ ἀγίου Ρεθύμνης, ἔχειροθέτησε σέΠρωτοπρεσβύτερο τόν Ἐφημέριον Ἀξοῦ καιπρόσφερε στόν Σεβ. κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΝ Ἐγκόλπιο, στόν Ἐφημέριον ἐπιστήθιο Σταυρό καιστήν Ἐνορίαν ἀργυρᾶ Δισκοπότηρα.

Ἀκολούθησεν ἡ παράθεση ἐπισήμου γεύματος στόν Μακαριώτατο, στούς λοιπούς ἀγίους Ἀρχιερεῖς καιστίς Ἀρχές, στή διάρκεια τοῦ ὅποιου πρόσφεραν δῶρα στόν Πατριάρχη ὁΝομάρχης Ρεθύμνου, ὁΔήμαρχος Κουλούκωνα κ.ἄ. Παραδοσιακό γεύμα προσφέρθηκε καισέὅλο τό ἔκκλησίασμα.

«Έλευθερη συμβίωση» και παλλακεία.

Πρόοδος ή όπισθοδρόμηση;

A'

Τίς τελευταῖς δεκαετίες ή Έλληνική Κοινωνία βιώνει ἔνα «καινούργιο θεσμό», πού, δειλά μέν στήν ἀρχή, μέ γοργότερα ὅμως βήματα τελευταῖα, τείνει νά ἀνταγωνισθεῖ τόν αἰωνόβιο καί τόσο γερά δοκιμασμένο θεσμό του Γάμου-Οἰκογένειας.

Πρόκειται γιά τήν καλούμενη «Έλευθερη Συμβίωση», πού μερικοί διανοούμενοι καί νομικοί, μέ «νεωτερική καί προοδευτική» σκέψη καί νοοτροπία, ἐπιθυμοῦν καί ἀγωνίζονται νά τήν... ἔξισώσουν μέ τόν ἵεράτατο θεσμό του Γάμου!

Εἶναι πασίγνωστο ὅτι ή Οἰκογένεια εἶναι τό βασικό κύτταρο του ἑθνικού καί κοινωνικού ὁργανισμοῦ ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων. Καί τῆς Οἰκογένειας ή ἀρχή καί ὁ βασικός πωταρχικός πυρήνας εἶναι ὁ Γάμος¹.” Ήδη ὁ Μοδεστίνος ὅρισε ὅτι: «Γάμος εἶναι ἄνδρος καί γυναικός ἔνωση καί συγκλήρωση τοῦ βίου παντός, καί θείουν καί ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία». Ό όρισμός αὐτός, μέ τήν προέχουσα ἡθική βάση, ἔχει καταστρωθεῖ στά δίκαια ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἀπό τότε πού ὁ Ρωμαῖος αὐτός νομοδιάσκαλος τόν ἔκανε «νομικό ἀπόφθεγμα», τό 228 μ.Χ. ”Ετσι ἐπέρασε στό βυζαντινορρωμαϊκό δίκαιο καί στούς νεώτερους νόμους τῆς Έλλάδος, μετά τήν ἑθνική παλιγγενεσία καί τελευταῖα στόν Ἀστικό Κώδικα.

‘Ο γάμος καί ἡ σ’ αὐτόν ἐδραζόμενη οἰκογένεια ἀποτελοῦν τήν τροφό τῆς Πατριόδος, τήν γεννήτρα τῶν ἡρώων τῆς πίστεως καί τῆς ἐλευθερίας καί τῆς διαφυλάξεως τῶν ἰδανικῶν του Ἐθνους, αὐτῶν (Πατέρα καί Μητέρας) πού, μέ τήν ἡρωικήν αὐταπάρονησή τους στόν καθημερινό βίο γιά τήν συντήρηση, ἀνατροφή, ἀνάπτυξη καί ἀποκατάσταση τῶν βλασταριῶν τους, μᾶς ἐκληροδότησαν ὅ,τι ὀρατό, ἴερό, εὐγενικό καί ἀνώτερο ἔχουμε στη ζωή². ’Ορθότατα γιά τόν κάθε Έλληνα καί τήν κάθε Έλληνίδα, πού ἔχει συνείδηση καλλιεργημένη, προσωπική ὑπευθυνότητα καί μνήμη ἑθνική, ή οἰκογένεια καί ὁ γενεσιονοργός αὐτῆς γάμος εἶναι θεσμοὶ ἴεροι, ἀνατικάταστατοι καί σεβαστοί, μέ «κοινοτικό» καί ὅχι «ἀτομοκεντρικό» χαρακτήρα.

B'

Τή «έλευθερη συμβίωση» σήμερα εἶναι κοινωνικό φαινόμενο νεωτερικό, ξενόφερτο, ξένο πρός τό ἑλληνικό ἥθος καί τήν χριστιανική ἡθική. Π’ αὐτό ή Έλληνική κοινωνία ἀπλῶς τό ἀνέχεται, σεβομένη τήν ἐλευθερία τῆς βουλήσεως καί τό δικαίωμα αὐτοδιαθέσεως κάθε ανθρώπου σέ μια δημοκρατική κοινωνία. Τί εἶναι ὅμως η «έλευθερη συμβίωση»;

«Η ἐλεύθερη συμβίωση δέν ἀποτελεῖ θεσμό ρυθμιζόμενο ἀπό τό δίκαιο, ἀλλά πραγματική

κατάσταση, ὅπου δυό ἄτομα διαφορετικοῦ φύλου συγκατοικοῦν ὑπό τήν ἴδια στέγη, σιτίζονται ἀπό κοινοῦ, διατηροῦν κοινό εἰσόδημα καὶ σταθερότητα ἐγκαταστάσεως καὶ γενικώτερα ἐμφανίζονται ὡς σύζυγοι ἔναντι τρίτων», χωρίς νά είναι βέβαια³. Σύμφωνα μέ αλλη ἀποψη, που ὑποστηρίζεται ἀπό ἄλλους νομικούς:

«Ἡ ἐλεύθερη ἔνωση δυνατόν νά ἀποτελεῖ μία ἐπιλογή προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ συνακόλουθης ἀρνητικῆς ὑπαγωγῆς σέ περιοριστικές νομικές ωριμίσεις, δηλαδή οἱ ἐνδιαφερόμενοι προφανῶς δέν θέλουν νά αἰσθάνονται καταπιεσμένοι...»⁴.

Από τά ἐκτεθέντα προκύπτει ὅτι χαρακτηριστικά τῆς «Ἐλεύθερης Συμβίωσης» είναι:

α) "Οτι δύο ἑτερόφυλοι συζοῦν ὑπό τήν αὐτήν στέγην σάν «σύζυγοι». β) "Οτι ἀπολαμβάνουν ὅλα τά «ἀγαθά» τῆς συζυγίας..., χωρίς ὅμως δεσμεύσεις! γ) "Οτι προσωπική τους επιλογή είναι ή ἀρνητικῆς ὑπαγωγῆς σέ περιοριστικές νομικές ωριμίσεις, διότι προφανῶς δέν θέλουν νά αἰσθάνονται... «καταπιεσμένοι».

Αναγνωρίζεται ὅτι συνήθως ἐκ μέρους τῆς γυναικας βιώνεται ή «συμβίωση» μέ τήν προσδοκία τοῦ γάμου, ἐνῶ ὁ ἄνδρας γεύεται τήν «ἀπουσία»... ὑποχρεώσεων!

‘Αλήθεια! Τί... δύορφος κόσμος!

‘Ο γάμος γι’ αὐτούς είναι «καταπιεστικός», τούς ἀποστερεῖ τήν «ἐλευθερία» καὶ τούς κάνει νά αἰσθάνονται σάν φυλακισμένοι. Τοῦτο μέ ἀπλά λόγια σημαίνει ὅτι:

Πρῶτον. Οὔτε ὑπόσχεση οὔτε προοπτική οὔτε πρόθεση «συγκλήρωσης τοῦ βίου παντός» ὑπάρχει, τουλάχιστον ἀπό τόν ἔνα, ὅταν ἐνοικιάζεται ή «κοινή κατοικία»!

Δεύτερον. Εἶναι ἔνα πρόσκαιρο κατασκεύασμα. Σήμερα ἀρέσει ὁ ἔνας στόν ἄλλον. Αὔριο ὅμως ἔνα... «στραβοκοίμισμα» ἀλλάζει τίς διαθέσεις καὶ πολύ εύκολα ἀκολουθεῖ... ή διάλυση! Ἐτοί ἀπλά, ὅπως ἀλλάζουμε τό πουκάμισο!⁵

Τοίτον. Ἡν ἀπό τήν σχέση αὐτή γεννηθεῖ ἔνα νέο πλάσμα, αὐτό θά ἔχει μέν μητέρα, ὅμως δέν θά ἔχει πατέρα, πρίν αὐτός τό ἀναγνωρίσει σάν δικό του παιδί.

Στήν καλλίτερη περίπτωση θά χρειασθεῖ μία διαδικασία δικαστική γιά τήν ἀναγνώριση. Ὁμως, στήν χειρότερη τῶν περιπτώσεων, αὐτό τό παιδί ἥμπορεῖ νά μή τύχει ἀναγνωρίσεως ποτέ, ἀν ὁ ὡς πατέρας του φερόμενος, πού ἐν «ἐλευθέρᾳ συμβιώσει» συζεῖ μέ τήν γεννήσασαν αὐτό, ... ἀρνηθεῖ ὅτι είναι ἰδιοκό του παιδί, ἀφοῦ ἐδὼ δέν ἰσχύει τό τεκμήριο, ἥ νομική ἀρχή: «Ο πατήρ ἀπό τῶν γάμων δείκνυται!»⁶.

Τέταρτον. Σέ μία τέτοια συμβίωση δέν ἥμπορεῖ νά γίνει λόγος γιά πολυμελή, πολύτεκνη οἰκογένεια. Ὁταν ἀποφεύγεται ἡ σύναψη γάμου κανονικοῦ, θεσμοῦ ἀναγνωρισμένου ἀπό τήν Ἡθική, τόν Νόμο καὶ τήν Κοινωνική Συνείδηση, μέ τήν δικαιολογία ὅτι: Ἀρνοῦμα νά ὑπαχθῶ σέ περιοριστικές νομικές ωριμίσεις, θέλω τήν ἐλευθερία κινήσεων καὶ αἰσθάνομαι «καταπιεσμένος» μέ τήν σύναψη γάμου, τότε είναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά συσταθεῖ «Οἰκογένεια», ὅπως κοινῶς τήν ἐννοοῦμε!

Διότι ή οἰκογένεια μέ παιδιά, μάλιστα δέ μέ πολλά παιδιά, προϋποθέτει γονεῖς μέ πνεῦμα θυσίας, αὐταπαρόντες καὶ ἀμφοτέρους συνεχομένους ἀπό βαθύτατη, ἐσωτερική καὶ πηγαία πίστη, ὅτι «Μακάριόν ἐστι μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν»⁷.

«Γονεῖς» μέ... κρατούμενα δέν ἥμπορεῖ νά είναι Γονεῖς! Ἡ οἰκογένεια γιά νά εύδοκιμήσει προϋποθέτει γονεῖς μέ πνεῦμα «συγκλήρωσης τοῦ βίου παντός», μέ αὐταπάροντη καὶ πνεῦμα θυσίας! Ὁρθῶς ἔχει τονισθεῖ ὅτι ή μεταρρυθμιση πού ἔφερε ὁ N. 1329/1983 στό οἰκογενειακό δίκαιο «ἔχει ἔντονο ἀτομοκεντρικό χαρακτήρα»⁸. Ἐτοί ἐφθάσαμε στούς... «καταπιεσμένους ἐλευθεροσυμβιοῦντες»!

Πέμπτον. Δέν ὑπάρχει οὔτε στοιχειώδης

προστασία και τοῦ ένός ἔστω παιδιοῦ, πού ἐνδεχομένως γεννηθεῖ σέ μία ἐλεύθερη συμβίωση. Έάν ύπάρχει παιδί σάν καρπός τῆς ἐλεύθερης συμβίωσης και ὁ ἕνας ἐκ τῶν συμβιούντων (συνήθως ὁ ἄνδρας)... «καταπιεσμένος» ἀπό τὴν «ἄλλαγη»... στὸν τρόπο ζωῆς του, μέ τὴν γέννηση τοῦ παιδιοῦ (πού τοῦ χαλάει τὸν «ἀτομισμόν» του), ἐγκαταλείψει τὴν «κοινή στέγη» και εὔρει ἄλλο «καταφύγιο» μέ ἄλλην... «συμβίαν», τό μικρό πλασματάκι μένει ἀποστάτευτος. “Ολα τὰ βάρη ἐπωμίζεται ἡ μητέρα και ἡ πατρική της οἰκογένεια!

Γ'

Αἴτιες καὶ ἀφορμές τοῦ κοινωνικοῦ τούτου φαινομένου

Ἄπο ὅσα ἔξετέθησαν δέν μένει καμιά ἀμφιβολία ὅτι τὸ φαινόμενο τῆς «ἐλεύθερης συμβίωσης», πού παρατηρεῖται τίς τελευταῖς δεκαετίες ἐντονότερα και συχνότερα στὸν τόπο μας, εἶναι ἀνταγωνιστικό τοῦ Γάμου και τῆς Οἰκογένειας, ὅπως τούς θεσμούς αὐτούς γνωρίζει ἡ Ἑλληνική Κοινωνία, ἀλλά και ἡ Ἑλληνική ἔννομη τάξη.

Παρότι τίς «φιλότιμες» προσπάθειες μερικῶν νομικῶν, μέ «προοδευτικές κοινωνικές ἀντιλήψεις», ὅπως ἐλέχθη, τὸ Δίκαιο και ἡ νομολογία τῶν Δικαστηρίων, τόσο τῆς οὐσίας, ὅσο και τοῦ Ἀνωτάτου Ἀκυρωτικοῦ, ἀρνοῦνται νά ἀναγνωρίσουν σάν «θεσμόν Δικαίου» τὴν «ἐλεύθερη συμβίωση». Τήν ἀντιμετωπίζουν σάν μία «πραγματική κατάσταση», πού δέν παράγει νομικές συνέπειες. Στίς ἐπίμονες δέ προσπάθειες τῶν «προοδευτικῶν» νά ἐφαρμόζονται και ἐπί τῶν «ἐλευθέρων συμβιώσεων» δρισμένες διατάξεις τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου, πού προστατεύουν τόν... ἀδικούμενον σύζυγον, ἀπαντοῦν σταθερά ὅτι:

«Ἡ ἐλεύθερη συμβίωση δέν ἀποτελεῖ θεσμόν ουθμαῖόμενο ἀπό τό δίκαιο και προστατεύομένο συνταγματικά, ὅπως ὁ γάμος, ἀλλά

πραγματική κατάσταση, ἡ ὅποια λύεται ἐλεύθερα»¹⁰.

Τοῦ φαινομένου τούτου ύπαρχουν αἰτίες και ἀφορμές.

Ἀπό τὴν ἔναρξη ἰσχύος τοῦ A.K. (Φεβρουάριος 1946) δέν ἀνεγνωρίζετο ὁ ἀντικεμενικός κλονισμός τοῦ γάμου, παρά μόνο ὁ ὑποκεμενικός. Τοῦτο εἶχε τὴν ἔννοια ὅτι σέ περίπτωση «κλονισμοῦ τῆς ἔγγαμης συμβίωσης», δικαίωμα νά ζητήσει διαζύγιο εἶχε μόνον ὁ ἀναίτιος σύζυγος, ὅχι ὁ ὑπαίτιος. Μετά τὴν μεταρρύθμιση, πού ἔγινε μέ τὸν N. 1329/1983, καθιερώθηκε και ὁ ἀντικεμενικός κλονισμός. Τοῦτο σημαίνει πώς ἀπό τότε δικαίωμα νά ζητήσει διαζύγιο ἔχει και ὁ ὑπαίτιος σύζυγος, μόνο πού πρέπει νά κάνει λίγη... «ὑπομονή», νά περάσουν τέσσερα χρόνια σέ διάσταση! Μέ ἄλλα λόγια, εἶναι σάν νά λέγει ὁ νομοθέτης τοῦ ν. 1329/1983 στὸν μοιχό: «Εἶσαι σύζυγος; Μπορεῖς, ἀν θέλεις, νά ἀπατήσεις τὴν σύζυγό σου. Δέν θά τιμωρηθεῖς. Μπορεῖς νά φύγεις ἀπό τὴν οἰκογενειακή στέγη, ἀφήνοντας σύζυγο και παιδιά. Μπορεῖς και νά συνοικήσεις μέ τὴν “νέα σύντροφό” σου. Μή φοβηθεῖς, ἀφοῦ τό ἀδίκημα τῆς μοιχείας ἔχει καταργηθεῖ. Μπορεῖς, ἀν θέλεις, ὕστερα ἀπό τέσσερα χρόνια νά ἔλθεις στό δικαστήριο και νά ζητήσεις και νά λάβεις τό “βραβεῖο” γιά τὴν λιποταξία σου..., τό “αὐτόματο διαζύγιο”! Άκομη μπορεῖς και νά παντρευτεῖς τήν “ποτέ μοιχαλίδα”, ἀφοῦ τό κώλυμα “ἔνεκα μοιχείας” ἔχει ηδη καταργηθεῖ!»

Πολλοί σύζυγοι λοιπόν τὴν ἐποχή ἐκείνη (τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 και ἔξῆς), ὑπαίτιοι τῆς διαταράξεως τῶν συζυγικῶν σχέσεων, λιποτάκτες τοῦ οἰκογενειακοῦ χρέους, ἐδημιουργησαν «νέες σχέσεις», παρά τόν κίνδυνο νά κατηγορηθοῦν και καταδικασθοῦν γιά τό ἀδίκημα τῆς μοιχείας (καθώς ἐπίσης και οἱ «νέοι σύντροφοί τους», πάντοτε ὄμως «κρυφά» και μυστικά.

Μετά τήν κατάργηση τοῦ ἀδικήματος τῆς

μοιχείας και τήν θεσμοθέτηση τοῦ ἀντικειμενικοῦ κλονισμοῦ τοῦ γάμου, ναὶ μέν δέν ἐδιώκοντο ἐπὶ μοιχείᾳ, ὅμως δέν ἡμποροῦσαν νά τελέσουν γάμον μέ τόν «νεόκοπον» σύντροφον, πρίν λάβουν τό ἀμετάκλητο διαζύγιο, λόγῳ τετραετοῦ διαστάσεως, διότι θά ἐδιώκοντο γιά διάποραξη τοῦ ἀδικήματος τῆς διγαμίας¹¹. Ἔτοι εύρηκαν τήν λύση τῆς παράνομης συμβίωσης, πού τήν ὠνόμασαν... «ἐλεύθερη συμβίωση!»

Μία ἄλλη ἀφορμή εἶναι οἱ οἰκονομικές δυσχέρειες, πού ἐπικαλοῦνται, γιά τήν ἰδρυση μιᾶς οἰκογένειας, δηλαδή γιά τήν τέλεση γάμου και «συγκλήρωση τοῦ βίου παντός», μέ τούτην προοπτική και τήν γέννηση παιδιῶν. Βέβαια, καταργήθηκε ἡ προίκα, πού ἦταν μία σημαντική ἐνίσχυση γιά τό νέο ζευγάρι. Ὁμως στήν ἐποχή μας ἡ γυναίκα ἐργάζεται, ἔχει ἴδιαν οἰκονομικήν ὄντότητα, ὕστε, ἐν ὅψει και τῆς ισονομίας πού ἔχει θεσμοθετηθεῖ και τῆς ισότιμης πρός τόν ἄνδρα θέσης τῆς στήν οἰκογένεια και τήν κοινωνία, και τό οἰκονομικό πρόβλημα ἡμπορεῖ νά ἀντιμετωπισθεῖ μέ καλοποιία.

Παρὰ ταῦτα, ὅπως ἐλέχθη, ὑπάρχουν νέοι και νέες πού... προτιμοῦν νά «ἀπολαμβάνουν» τά ἀγαθά τῆς συζυγίας, χωρίς τίς ὑποχρεώσεις... και τούς μόχθους τῆς γεννήσεως και ἀνατροφῆς τέκνων, προβάλλοντας σάν δικαιολογία τίς... «δύσκολες συνθῆκες» στήν σύγχρονη κοινωνία!

Ἡ αἵτια ὅμως εἶναι ἄλλη. Εἶναι ἡ ἥθική ὑποβάθμιση τῆς κοινωνίας μας τά τελευταῖα χρόνια. Οἱ γενιές πού ἀκολούθησαν τίς ἀρχές τοῦ μισοῦ τοῦ 20οῦ αἰώνα και κυρίως τήν μεταπολίτευση μεγάλωσαν χωρίς ἴδαινικά. Μιά συστηματική προσπάθεια ἔγινε ἀπό ἑτερόκλητες ὑλιστικές δυνάμεις γιά τόν ἀποχριστιανισμό και ἀφελληνισμό τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας και ἴδιαίτερα τῆς Παιδείας μας. Ἀξίες πνευματικές αἰώνοβιες, ἥθη και παραδόσεις ἀτίμητης ἀξίας, παραδείγματα πατριωτικῆς ἔξαρσεως και αὐταπαρνήσεως στήν

ἐπιτέλεση τοῦ καθήκοντος ἀπέναντι στήν Πατρίδα και τήν Οἰκογένεια χλευάσθηκαν, λοιδωρήθηκαν, πολεμήθηκαν σάν «σκοταδιστικές ἀντιλήψεις» και «μούχλα τοῦ σκοτεινοῦ μεσαίωνα!» Ἡ ἀξιοκρατία κατελύθη, ἡ διαφθορά σάν λοιπώδης νόσος διεδόθη σέ ὅλα τά στρώματα τῆς κοινωνίας, ὁ ἀκρατος «ἀτομισμός» ἀναδείχθηκε σέ κυριαρχοῦσα ἰδεολογία μικρῶν και μεγάλων, οἱ ἔννοιες τῆς ἀγάπης, τῆς αὐτοθυσίας, τῆς προσφροδᾶς χαρακτηρίσθηκαν «βλακεία» και «ἀδυναμία», ἐνώ ἡ «διαπλοκή» και ὁ «αἰσχρός πλουτισμός» ἐξυπνάδα και ἵκανότητα!

Ἐνα πνεῦμα «ἡσσονος προσπαθείας», καταναλωτισμοῦ, καλοπέρασης και «βολέματος» διατρέχει τήν σύγχρονη κοινωνία μας, πού λόγῳ τῆς διεθνοῦς και ἐθνικῆς συγκυρίας (ἐκ τῆς οἰκονομικῆς στενότητας, ἀνεργίας, ἀκρίβειας και αἴξησης τῶν καταναλωτικῶν ἀναγκῶν κ.ἄ.) ἐπιτείνει τήν πνευματική καθίζηση ἴδιως τῶν νέων.

Λημπονούμε οἱ σημερινοί κάτοικοι αὐτῆς τῆς Χώρας ὅτι οἱ νέοι ἀνθρωποι πού χάρισαν στήν Πατρίδα μας τήν δόξα και τήν παγκόσμια ἀναγνώριση τό 1940 (οἱ παποῦδες τῶν σημερινῶν νέων μας) δέν ἦσαν εὐκατάστατων και πλουσίων οἰκογενειῶν παιδιά. Οὔτε γεννήθηκαν, μεγάλωσαν, ἀνατράφηκαν μέ ἀνέσεις και εύμάρεια και χλιδή. Παιδιά και νέοι λιτοδίαιτοι ἦσαν, μέ στερήσεις και θυσίες και σέ δύσκολες συνθῆκες ἀντιμετώπιζαν τήν ζωή και τό μέλλον τους. Εἶχαν ὅμως ἀπό τίς οἰκογένειές τους (πατερόδες και μανάδες), στήν πλειοψηφία φτωχούς μέν, ἀλλά πλουσίους σέ φρόνημα και οἰκογενειακό και ἐθνικό ζῆλο, ἐμψυχωθεῖ οἱ καρδιές ἀπό τά μεγάλα και ἀθάνατα Ἑλληνικά Ἰδεώδη τῆς «Πατρίδος, τῆς Οἰκογένειας και τῆς Θρησκείας», τό τρίπτυχο αὐτό πού τόσο κακοποιήθηκε ἀπό σύγχρονους πυγμαίους ἥγέτες και ἥγετίσκους!

Ἔτοι ἔγραψαν τό "Ἐπος, ἀκριβῶς ἐκεῖνο

πού ἐπί μισόν καὶ πλέον αἰώνα τραγουδοῦσαν καὶ τραγουδοῦν οἱ ἀπανταχοῦ Ἐλληνες, ἐνῷ τὸ περιώνυμο «Παιδαγωγικό Ἰνστιτοῦτο» ἐμοίρασε πέρουσι βιβλία στά παιδιά μας τοῦ Δημοτικοῦ καὶ τοῦ Γυμνασίου μέ σχεδόν μηδενική ἀναφορά στις θυσίες καὶ τά τρόπαια τῆς ἔνδοξης ἐποχῆς ἐκείνης!

Ἄπο ποῦ νά ἀντλήσουν τά σημερινά Ἐλληνόπουλα τήν ἀγάπη, τόν ἐνθουσιασμό, τό πνεῦμα ἀφοσιώσεως καὶ θυσίας γιά τήν Πατρίδα, τήν Οἰκογένεια, τήν Πίστη!

Καὶ σάν συνέχεια τοῦ συλλογισμοῦ τούτου, τί μπορεῖ νά προσδοκᾶ κανεὶς ἀπό τά σημερινά παιδιά, ὅταν αὐτά αὔριο κληθοῦν νά τροφοδοτήσουν τήν Πατρίδα μέ νέους βλαστούς καὶ «φύλακες» τῶν Ιερῶν καὶ Όσίων τῆς Φυλῆς μας! "Οταν αὐτά ἀπό τούς σημερινούς

νέους, πού εἶναι ὥραιοι νά συγκροτήσουν «Οἰκογένεια», παίρνουν μαθήματα... «ἔλευθεροις συμβίωσης», μέ ἀξιώσεις μάλιστα... «προοδευτικότητας»!

Ἄλληθεια, πρόοδος εἶναι ἡ ἐλεύθερη συμβίωση ἡ ὀπισθοδρόμηση;

Ἡ ἐλεύθερη συμβίωση θυμίζει τόν ἀρχαιότατο «θεσμό» τῆς παλλακείας.

Εἴδαμε παραπάνω τά χαρακτηριστικά τῆς ἐλεύθερης συμβίωσης, ὅπως τά καταγράφουν δικαστικές ἀποφάσεις καὶ νομικοί συγγραφεῖς.

Θά ἔξετάσουμε τώρα καὶ τά χαρακτηριστικά τῆς παλλακείας καὶ θά τίς συγκρίνουμε.

(συνεχίζεται)

Φιλόλαος Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Δρ. Νομικής

★ Ἀνάτυπη ἀναδημοσίευση ἀπό τό βιβλίο τοῦ Δρ Φιλολάου Δ. Δημητρίου, *Πότη καὶ ζωή.. Προβλήματα Οἰκογενειακοῦ Θεσμοῦ*, Ἐκδόσεις «Η Δαμασκός», Ἀθήνα 2008, κεφ. Ζ', σελ. 174-193. • 1. Πυθαγόρας, παρ' Ἱαμβλ. 169: «Ἀρχή ἐστιν ἡ περὶ τῶν οἰκων δικαία διάθεσις τῆς ὄλης ἐν ταῖς πόλεσιν εὐταξίας. Ἀπό γάρ τῶν οἰκων αἱ πόλεις συνίστανται». • 2. Μπαλῆς Γ., *Οἰκογ. Δίκαιον*, (1956), σελ. 3: «Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ γεννῶνται, σφυρηλατοῦνται καὶ δοκιμάζονται τά ὑψηλά αἰσθήματα τῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως, τῆς αὐτοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως, τῆς ἀγάπης καὶ φιλαλληλίας, ἀτίνα αἰσθήματα ἐκπορεύομένα ἐκ τῆς οἰκογενείας καὶ μεταδίδομενα εἰς τά διάφορα κοινωνικά στρώματα ἐκτρέφουν καὶ ἀνύψων τό πρόσωπον εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα πολιτισμοῦ. Οὕτος εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν ἡ ρύθμισις τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καὶ ἐν γένει τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας ἀπετέλεσε καὶ ἀποτελεῖ κατ' ἔξοχήν σπουδαῖον μέλημα τῆς Πολιτείας καὶ δή καθ' ἀπάσας τάς λειτουργίας αὐτῆς». • 3. Ἰδέ *Νομικό Βῆμα*, τόμ. 48 (2000), σελ. 1447. • 4. Αὐτόθι, σελ. 1451. • 5. Αὐτόθι, σελ. 1448: «Κύριο χαρακτηριστικό τῆς ἐλεύθερης συμβίωσεως εἶναι ὅτι αὐτή λύεται ἐλευθέρως ὅποτεδήποτε ἀπό ἑκάτερο τῶν προσώπων, ἐνῷ ὁ γάμος λύεται μέ τό θάνατο ἐνός τῶν συζύγων, εἴτε μέ τήν ἔκδοση ἀμετάκλητης περὶ διαζυγίου ἀποφάσεως». • 6. Εἶναι παλαιοτάτη ἀρχή τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, πού ἀνάγεται στούς Πανδέκτες καὶ εἰς τά Βασιλικά: *Pater is est quem nuptiae demonstrant* = 'Ο πατήρ ἀπό τῶν γάμων δείκνυται, καὶ ἐπέρασε ἀπαραλλάκτως εἰς τούς νεωτέρους Νόμους, ἀλλὰ καὶ εἰς τόν Α.Κ., ὅπου ἔχει ἀποτυπωθεῖ στό ἄρθρο 1465 σάν *«Τεκμήριο καταγωγῆς ἀπό γάμο»*. • 7. Πράξ. Ἀποστ. 6, 35. • 8. Ἰδέ *Νομ. Βῆμα*, τόμ. 42 (1994), σελ. 1133, σημ. 104. • 9. Τοῦτο ἀποδεικνύεται δυστυχῶς ἀληθινό, ἀφοῦ ἀπό τήν διάταξη τοῦ ἄρθρου 1515 Α.Κ. προκύπτει ὅτι «Ἡ γονική μέριμνα τοῦ ἀνήλικου τέκνου, πού γεννήθηκε καὶ παραμένει χωρίς γάμο τῶν γονέων του, ἀνήκει στήν μητέρα». Καὶ εἶναι προφανής ἡ δυσπιστία τοῦ Νομοθέτη πρός τόν «ἐκτός γάμου πατέρα», πού ὁ ἀτομισμός του ἐπιθυμεῖ μόνο νά ἔχει «δόμοκλινη σύντροφο» καὶ ὅχι σύζυγο, ἀφοῦ ἐν συνεχείᾳ λέγει: «Σέ περίπτωση ἀναγνώρισής του ἀποκτά γονική μέριμνα καὶ ὁ πατέρας, πού ὅμως τήν ἀσκεῖ, ἂν ἔπαιψε ἡ γονική μέριμνα τῆς μητέρας ἢ ἀν αὐτή ἀδυνατεῖ νά τήν ἀσκήσει γιά νομικούς ἢ πραγματικούς λόγους». • 10. *Νομικό Βῆμα*, ὅπ. ἀνωτ., σελ. 1446. Καὶ τόμ. 52, σελ. 1005.

Ο ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἐνάντια στήν μετατροπή τῶν Θρησκευτικῶν σέ προαιρετικό μάθημα

Τήν πλήρη ἀντίθεσή του δηλώνει ὁ Παγκρήτιος Σύνδεσμος Θεολόγων γιά τή μετατροπή τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, ἔστω καὶ μέ ἔμμεσο τρόπο, σέ προαιρετικό καὶ ζητᾶ ἀπό τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νά μεριμνήσει γιά νά βρεθεῖ μιᾶ λύση γιά ὅλα τά παιδιά πού φοιτοῦν στήν κατώτερη καὶ μέση Ἐκπαίδευση, ὥστε νά ἀπολαμβάνουν ἴσοτιμα τή συνταγματική ἐπιταγή γιά «ἀνάπτυξη τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης» (ἄρθρο 16) καὶ νά ἔχουν στό πρόγραμμα σπουδῶν τους τόν ἵδιο ἀριθμό μαθημάτων. Στήν ἐπιστολή πού ἀπέστειλαν στό Ὑπουργεῖο Παιδείας ἀναφέρουν:

«Ἡ Ἑλληνική κοινωνία, ὅπως ἔχει γραφτεῖ, ἔχει τά πρωτεῖα μεταξύ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν σέ φαινόμενα διαφορᾶς καὶ παρακμῆς. Φτάσαμε σ' αὐτό τόν κατήφορο γιατί ἀμελήσαμε τό μεγαλύτερο ἐπίγειο ἀγαθό, κατά τούς Τρεῖς Τεράρχες, τήν παιδεία.

Σ' ὅλους τούς φορεῖς τῆς παιδείας, οἰκογένεια, σχολεῖο, πολιτεία, ἐκκλησία καὶ κοινωνία, διαπιστώνεται μεγάλη κρίση ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν.

Τά παιδιά μας, οἱ μαθητές μας, οἱ νέοι μας, ἀπογοητευμένοι ἀπ' ὅλα καὶ μαστιζόμενοι ἀπό μακροχρόνια ἀνεργία, ἐπαναστατοῦν καὶ ἀπορρίπτον τά πάντα. Ἔτσι γίνονται εὔκολη λεία τῶν παραθρησκειῶν καὶ τῶν καταστροφικῶν λατρειῶν, τῶν ἐμπόρων ναρκωτικῶν καὶ τοῦ ὄργανωμένου ἐγκλήματος. Ἔτσι, γίνονται κονκουλοφόροι, ληστές, χαφιέδες καὶ μπράβοι τῶν “ἰσχυρῶν”.

Αὐτούς τούς ἀπογοητευμένους νέους ἀποφάσισε νά ωρτήσει ἡ πολιτεία ἐάν θέλουν ὑποχρεωτικό ἡ προαιρετικό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στά σχολεῖα.

Τό μάθημα πού διδάσκει στούς μαθητές ἐπείκεια, κατανόηση, συγχώρεση καὶ ἔλεος πρός τούς ἄλλους. Τό μάθημα πού διδάσκει δημοκρατία, ἀλληλεγγύη, δικαιοσύνη, ἐργατικότητα, ἰσότητα καὶ ἀδελφότητα. Προπάντων, ἀγάπη καὶ θυσία γιά τούς ἄλλους, πού δέν εἶναι “ξένοι” ἀλλά οἱ ἀδελφοί μας. Ἀρχές καὶ ἀξίες πού ἐνσαρκώνει ἡ ζωή καὶ τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ.

Σκέφτηκε τό Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων τί θά συμβεῖ ἐάν ωρτήσει τούς μαθητές ἄν θέλοντας ὑποχρεωτικά ἡ προαιρετικά τά λεγόμενα «πρωτεύοντα» μαθήματα; Αὐτά πού ἀνοίγουν καὶ κλείνουν τήν πόρτα τῶν AEI καὶ ATEI; Αὐτά πού χρειάζονται τρομακτικές οἰκονομικές φροντιστηριακές δαπάνες; Αὐτά πού ὁδηγοῦν στά πτυχία τῆς ἀνεργίας ἡ σέ θέσεις ἐργασίας τῶν 500 ἡ 600 εὐρώ;

Τό ἀσφαλέστερο φρούριο γιά νά ἐπιζήσει ἔνας λαός εἶναι ἡ πίστη καὶ οἱ παραδόσεις

του. Τά στοιχεῖα πού βοηθοῦν κάθε ἄνθρωπο νά σκέφτεται σωστά και νά ἐνεργεῖ εὐεργετικά γιά τούς ἄλλους.

Εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι λαοί πού εἶχαν καταργήσει τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν τό ἐπαναφέρουν ἐπειγόντως στά σχολεῖα;

Κύριε Υπουργέ,

Μέ πολλή λύπη και ἔκπληξη, πληροφορηθήκαμε τό περιεχόμενο τῶν πρόσφατων ἐγκυρώλιων τοῦ Υπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας και Θρησκευμάτων, (91109/Γ2/10-07-2008 και 104071/Γ2/04-08-2008), πού τροποποιοῦν τή διαδικασία ἀπαλλαγῶν ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

Ἐπειδή μέ τίς συγκεκριμένες ἐγκυρίλιους τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στήν Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση ούσιαστικά μετατρέπεται σέ προαιρετικό, ἐνώ μόνο τυπικά παραμένει μεταξύ τῶν ὑποχρεωτικῶν μαθημάτων, ἐπιθυμοῦμε νά διαβιβάσουμε τήν ἔντονη διαμαρτυρία μας γιά τήν ἀπρόκλητη και ἄδικη ἀντή ἀπόφαση.

Τό περιεχόμενο τῶν ἐγκυρίλιων εἶναι ἀδικαιολόγητο, ἀφοῦ ὑπερβαίνει ἀκόμη και τό ὅριο πού ἔχει θέσει ἡ Ἀρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικοῦ Χαρακτήρα (Απόφαση 77A/2002), ἡ ὁποία συστήνει: Οἱ γονεῖς πού ἐπιθυμοῦν τά παιδιά τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά Θρησκευτικά νά ἀσκοῦν τό δικαίωμά τους “κατ’ ἐπίκληση τῶν πεποιθήσεών τους και χωρίς νά προβαίνουν σέ καμία περαιτέρω διευκρίνιση”, καθώς ἐπίσης, ὅτι “ἡ διοίκηση (ό ὑπεύθυνος ἐπεξεργασίας Διευθυντής τοῦ Σχολείου) δικαιοῦται νά ἐλέγχει τή σοβαρότητα τῶν σχετικῶν δηλώσεων”. “Οχι χωρίς νά ἐπικαλοῦνται τίποτε!

Ἐχει ἥδη τονιστεῖ, ἀκόμη και ἀπό ἑκείνους πού συμφωνοῦν μέ τό πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων, ὅτι οἱ ἐγκύροι δέν ἀποκλείουν τό κίνητρο τοῦ χρησμοθηρικοῦ ὑπολογισμοῦ, γεγονός πού βαθμηδόν θά δημιουργήσει μείζονα προβλήματα σέ ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς Ἐκπαίδευσης διαδικασίας στήν κατώτερη και μέση Ἐκπαίδευση.

Αἰσθανόμαστε τήν ἀνάγκη νά ὑπενθυμίσουμε τά αντονότα: Τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν λειτουργεῖ σύμφωνα μέ τό πλαίσιο πού ὅριζουν οἱ νόμοι τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, ὑπηρετεῖ τούς προβλεπόμενους σκοπούς τῆς Ἐκπαίδευσης και διδάσκεται ἀπό ὑπεύθυνο ἐπιστημονικό προσωπικό, σύμφωνα μέ τούς ὅρους τῆς θεολογικῆς και τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Ή σκοποθεσία τοῦ μαθήματός μας, ὅπως ὅριζεται στούς βασικούς νόμους γιά τήν Ἐκπαίδευση, στό Διαθεματικό Ἔνιατο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδῶν, ἀλλά και συνολικά στά Ἀναλυτικά Προγράμματα, φανερώνει πόσο ἀδικη ἐίναι ἡ ἐπίθεση πού δέχονται, στό πλαίσιο τῆς δημοσίευσης τῶν ἐγκυρίλιων, τά Θρησκευτικά και οἱ θεολόγοι καθηγητές, ὡς ἔάν πρόκειται γιά ἔξω-ἐκπαίδευτικά φανατικά και θρησκόληπτα στοιχεῖα πού κατά λάθος βρέθηκαν μέσα στό Ἑλληνικό σχολεῖο. Ἀποστολή τοῦ μαθήματος εἶναι νά παράσχει ὑπεύθυνη ἐνημέρωση γιά τή θρησκευτική ἰστορία αὐτοῦ τοῦ τόπου ἀλλά και νά δείξει πτυχές τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου πού ἔχουν πανανθρώπινη σημασία. Ο θεολογικός, ἴστορικός, πολιτιστικός, ἀνθρωπολογικός και κοινωνικός προσανατολισμός τοῦ μαθήματος εἶναι εὐρύς και ἐπίκαιρος. Ως πρός τό περιεχόμενο και τή διδακτική τακτική σέβεται ἀπόλυτα και δέν δεσμεύει τίς ἐπιλογές τῶν μαθητῶν.

Κύριε Υπουργέ,

Γιά δλονς τούς παραπάνω λόγους, δηλώνονται τήν πλήρη ἀντίθεσή μας στή μετατροπή τῶν Θρησκευτικῶν, ἐστω καὶ μέ εἶμεσο τρόπο, σέ προαιρετικό μάθημα.

Ζητοῦμε νά μεριμνήσετε γιά νά βρεθεῖ μιά λύση ἵστητας γιά δλα τά παιδιά πού φοιτοῦν στήν κατώτερη καί μέση Ἐκπαίδευση, ὥστε νά ἀπολαμβάνουν ἵστημα τή συνταγματική ἐπιταγή γιά “ἀνάπτυξη τῆς Θρησκευτικῆς συνείδησης” (ἀρθρο 16) καί νά ἔχουν στό πρόγραμμα σπουδῶν τους τόν ἴδιο ἀριθμό μαθημάτων.

Ζητοῦμε νά ληφθοῦν τά ἐνδεδειγμένα μέτρα ὥστε νά μήν παρακαλέται ἡ εὔρουθμη λειτουργία τῶν σχολείων ἀπό ἡμίμετρα στίς ἀπαλλαγές καί νά μήν τίθεται σέ κίνδυνο ἡ ἀσφάλεια τῶν μαθητῶν πού ἀπαλλάσσονται ἀπό τό μάθημα.

Παρακαλοῦμε νά στηρίξετε τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καί τό θεολόγο καθηγητή μέ τά ἀναγκαῖα μέτρα ἐκσυγχρονισμοῦ, ὅπου αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο.

Στήν ἔξαιρετικά πολύπλοκη, κοινωνική, ἡθική καί πολιτιστική πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς μας, καλεῖστε νά ἀποφασίσετε τίνος εἴδους Θρησκευτική παιδεία θά δώσουμε στά παιδιά μας. Τό δίλημμα εἶναι ἀπλό: Υπεύθυνη ἐνημέρωση ἀπό ἓνα ἐπιστημονικά ὑπεύθυνο μάθημα ἢ τίποτε;

Ἐμεῖς, οἱ θεολόγοι τῆς Κρήτης, διαμαρτυρόμαστε γιά τίς κινήσεις καί θέσεις τοῦ Υπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, μέσα στίς καλοκαιρινές διακοπές.

Ζητοῦμε νά ἀποσύρετε τίς ἐγκυρῶν πού μετατρέπουν τό μάθημά μας σε προαιρετικό, ὁδηγώντας το σέ συρράκωση».

Γιό τό Διοικητικό Συμβούλιο

*‘Ο Πρόεδρος
Κωνστ. Νεονάκης*

*‘Ο Γεν. Γραμματέας
Γεώργ. Στριλιγκάς*

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΙΤΕ στΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ των 93,6 FM

*Γιά νά παρακολουθήσετε τό πρόγραμμα
τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ
τῆς Ιερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Κρήτης,
συνδεδεῖτε μέ τή συχνότητα τῶν 93,6 FM.
Ἐκπέμπει καθόλη τή διάρκεια τοῦ 24ώρου.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

‘Ο όρυλικός ἐθνοϊερομάρτυρας καί ἡ φρικτή δολοφονία του

*Τιμητικό ἀφιέρωμα στή μνήμη τοῦ Μικρασιάτη
μέ τήν οὐρανία φωνή μακαριούτοῦ παπᾶ Γεργύρη Βοριαδάκη.*

“Ενα ἀπό τά συγκλονιστικά, βαρυσήμαντα γεγονότα τῆς νεώτερης ιστορίας μας, τά ὅποια τράνταξαν τόν ἑλληνισμό μεσούστης τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς, εἶναι ἡ θανάτωση μετά ἀπό μιά φρικτή καί στυγνή κτηνωδία ἀπό τό ἔξαγριωμένο πλῆθος στούς δρόμους τῆς Σμύρνης, τοῦ ἐθνομάρτυρα καί ἰερομάρτυρα Χρυσοστόμου, τοῦ ἱεράρχου μέ τήν μοναδική ἥρωϊκή αὐτοθυσία καί αὐταπάρονηση!

Ο Μητροπολίτης Σμύρνης Ἀγιος Χρυσόστομος (Καλαφάτης), γεννήθηκε στήν Τοιγλία τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας (1868), ἡ ὅποια ἔχει μακραίωνη ίστορία.

Ἡ χώρα ὑπέστη πλεῖστες ἀλλεπάλληλες δοκιμασίες, κάτω ἀπό τό ζυγό διαφόρων κατακτητῶν. Παρ’ ὅλα αὐτά οἱ ἑλληνικές ἐστίες ἐκεῖ διατήρησαν τίς παραδόσεις καί τόν πολιτισμό καί ἔξηκολούθησαν ὑφιστά-

μενες μέχρι τή Μικρασιατική καταστροφή (1922) καί τήν ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν.

Ο ἑλληνικός πληθυσμός τῆς Μικρᾶς Ασίας ἀπό 32 ἑκατομμύρια τόν IA’ αἰώνα, μετά τήν Ἀλωση ἔφταισε νά ἀνέρχεται εἰς τά 16 ἑκατομμύρια. Ἡταν δέ ἀκραιφνής ἑλληνικός, οὐδενός ἄλλου ξένου στοιχείου ὑπάρχοντος στή Χώρα πλήν τῶν ἐπιδρομέων Τούρκων. Πρό τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς ὅμως ἄγγιζε μόλις τά 2.200.000, καί τοῦτο λόγω τῶν ἀλλεπάλληλων πολέμων, δημόσεων, σφαγῶν καί τῶν ἀθρόων ἀποδημῶν.

Ίδιαιτέρως ἀνεπτυγμένες πόλεις στή Βιθυνία ἐκτός τῆς Τοιγλίας, οἱ ὅποιες διακρίθηκαν γιά τόν ἑλληνικότατο Πολιτισμό, ἥσαν ἡ Νίκαια, ἡ Προύσα, ἡ Νικομήδεια, ἡ Χαλκηδόνα κ.ἄ.

Ποιό εἶναι ὅμως τό σύνολο τῶν γνωρισμάτων, τά ὅποια κοσμοῦσαν τήν ἀκτινο-

‘Απόφεις τῆς Σμύρνης πρίν ἀπό τὴν Καταστροφή.

βόλο προσωπικότητα τοῦ μάρτυρος Ἱεράρχη;

‘Ο ιεράρχης θά ύπηρετήσει κατ’ ἀρχάς ώς διάκονος ὑπό τὸν ἄλλοτε Πατριάρχη Κωνσταντῖνο Ε’, καθώς καὶ ώς πρωτοσύγκελλος ὑπό τὸν Πατριάρχη Ἰωακεῖμ Γ’. Διακρίνεται γιά τὴν ἀνεση λόγου, τὴν εὐγλωτία καὶ εὐφράδεια, ἡ δόποια φαίνεται νά ταυτίζεται ἐν πολλοῖς καὶ ἀντιστοίχως μέ ἐκείνη τοῦ μεγίστου τῶν ορητόρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐθεντικοῦ ἔρμηνευτῆ τῶν Γραφῶν Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Τὸν Μάιο τοῦ 1902 ἐκλέγεται καὶ χειροτονεῖται Μητροπολίτης Δράμας καὶ θά ύπηρετήσει ἐκεῖ μέχρι τὸ 1910. Στήν Βορειοελλαδική πόλη ἀναπτύσσει ἐκ παραλλήλου μέ τὴν ἐκκλησιαστική καὶ πολυσχιδῆ θύραθεν κοινωφελῆ δραστηριότητα. Περιοδεύοντας ἀδιάκοπα πόλεις καὶ χωριά, διδάσκων καὶ φρονηματίζων τὸν λαό, ἴδρυει καὶ ἐγκαινιάζει στήν ύπαιθρο ναούς καὶ ἀνεγείρει τό ἔνα μετά τό ἄλλο πλεῖστα ἀγαθοεργά ἴδρυματα, ὅπως δραστηριοφεία, γηροκομεία, λαϊκά ἀναγνωστήρια, γεωργικές σχολές, πρωτοκομεία κ.λ.π., θά ἀντιμετωπίσει δέ ἐκ παραλλήλου μέ θάρρος καὶ θά ἐμψυχώσει τό λαό ἀπό τά ἔνοπλα μέλη τοῦ Βουλγαρικοῦ κομιτάτου, πού ἔδρασαν ἐναντίον τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς

Βορείου Έλλάδας, κατά τίς πρῶτες δεκαετίες τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα καὶ ἀπέβλεπαν σέ ἀπόσπαση τῆς Μακεδονίας καὶ προσαρτήσεώς της στήν Βουλγαρία.

Ἐκ παραλλήλου ἡ ‘Υψηλή Πύλη μεθοδεύει παρασκηνιακῶς καὶ ύπονομεύει τό ἔργο του μέ συκοφαντίες, ἀπαιτεῖ δέ ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο νά τὸν ἀπομακρύνει καὶ νά τὸν ἐκδιώξει διά τῆς βίας ἀπό τή Δράμα. Ἐκεῖνος δύως δηλώνει μέ θάρρος, ὅτι ύπακούει καὶ πειθαρχεῖ ἀποκλειστικά καὶ μόνον εἰς τό Πατριαρχεῖο.

Ἄργότερα θά μετατεθεῖ ἐπ’ ὄλιγον εἰς τήν Μητρόπολη τῆς Ἰδιαίτερης πατριόδας του Τριγλίας, στή Βιθυνίᾳ, ἀλλά μετά τήν ἀνακήρυξη τοῦ τουρκικοῦ Συντάγματος τό 1905 θά ἐπανακάμψει στήν Δράμα.

Τό 1910 ὁ Χρυσόστομος μετατίθεται πλέον μοιραίως στή Μητρόπολη Σμύρνης. Στή νέα του ἔδρα, δραστηριοποιεῖται καὶ πάλι, ἀνεγείρει νέο μητροπολιτικό μέγαρο, ἀνακαινίζει ναούς, καθώς καὶ τό Ὁμήρειο Παρθεναγωγεῖο. Ἰδρύει τήν περιώνυμη Εὐαγγελική Σχολή, καθώς καὶ φιλόπτωχα ἴδρυματα κοινωνικῆς προνοίας, σχολεῖα, δρθόδοξο νεκροταφεῖο, φιλαρμονική ὁρχήστρα, δραστηροφεία, γυμναστήρια, λαϊκά συσσίτια, ἐργαστήρια καὶ ἐκπαιδευτήρια οἰκοκυρικῆς, ἐκκλησιαστικούς συλλόγους, κ.λ.π.

Πολύ σημαντικό καί ούσιωδες γιά τήν Ἀλήθεια ύπηρξε τό θρησκευτικό περιοδικό *Ιερός Πολύκαρπος*, τό όποιο ἐκδίδει καί στό όποιο δημοσιεύει πλεῖστες θρησκευτικές μελέτες καί πραγματεῖς. Δι' ὅλους αὐτούς τούς λόγους καί διότι ἀναπτερώνει κατά τό ἐκκλησιαστικό του κήρυγμα τά πατριωτικά αἰσθήματα, θά γίνει δημοφιλής, μέχρι λατρείας, ἀπό τόν ἐλληνισμό τῆς Σμύρνης.

“Οταν ἀνεφάνη ἡ ἀπάνθρωπη δράση καί οἱ ἀνελέητοι διωγμοί τῶν Νεοτούρκων γιά τήν ἔξοντωση τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ (1914), θά φροντίσει νά ὁργανώσει τήν περίθαλψη τῶν παθόντων προσφύγων καί θά καταγγείλει στόν πολιτισμένο κόσμο τίς διαπραττόμενες θηριωδίες. Ἐκμανείς ὁ διοικητής Σμύρνης τόν ἀπομακρύνει βιαίως ἀπό τήν ἔδρα του καί τόν ἔξοριζει σέ μιάν ἀδιάβατη, ἀκατοίκητη περιοχή στά βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐκεῖ παραμένει καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Μετά τήν ἀνακωχή καί τή λήξη τοῦ πολέμου ἐπανέρχεται στή Σμύρνη, ὅπου τό ποιμνιό του, τοῦ ἐπιφυλάσσει ἀποθεωτική ὑποδοχή.

Μέ τήν κατάρρευση τοῦ ἑλληνικοῦ μετώπου, στή Σμύρνη ἐπικρατεῖ χαώδης κατάσταση. Τόν παροτρύνουν νά σπεύσει νά ἐγκαταλείψει τή μητροπολιτική του ἔδρα τό ταχύτερον, ἀναλογιζόμενοι οἱ περὶ αὐτόν ἐκκλησιαστικοί κύκλοι τίς συνέπειες καί τούς ἐπικείμενους θανάσιμους κινδύνους πού τόν ἀπειλοῦν. Γαλήνιος ὅπως πάντοτε καί ταγμένος μέ βαθειά συνείδηση στή ύπηρεσία τῆς Ὁρθοδόξης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀπαντᾶ μέ ἐνδόμυχη πίστη μέ τά ἵδια ταπεινά, μεστά λόγια Ἐκείνους: «*Ο καλός ποιμήν, τήν ψυχήν αὐτοῦ τίθησιν ὑπέρ τῶν προβάτων*». Αὐτό σημαίνει, ὅτι ὁ ἀθλοφόρος Ἱεράρχης ἀρνεῖται πάση θυσία νά ἐγκαταλείψει τή μητροπολιτική του ἔδρα καί νά ἀπομακρυνθεῖ πάραυτα, ὅπως

«Ἐκατόν ἀκριβῶς ἔτι μετά τόν μαρτυρικόν θάνατον Γρηγορίου τοῦ Ε' ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος ἀνανεώνει τήν μεγάλην θυσίαν καί σφραγίζει μέ τό αἷμα του τόν ἐνδοξον ἀγῶνα τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, οἵωνες θυσῶν καί μαρτυρίων.

Δέν ἥθελησε νά ἀποχωρισθῇ τοῦ ποιμνίου του ὁ ἄξιος ἀπόγονος Γρηγορίου τοῦ Ε'. Δέν ἔστερξε νά σώση τό θνητόν του σῶμα εἰς τήν στιγμήν τοῦ κινδύνου...

Καί καθιερίσθη καί ἐσφαγιάσθη καί τό ιερόν αὐτοῦ σκήνωμα, τό δοιοῖν ἀπέννεν ἕδη παραδεισιακῆς εύωδίας τῆς ἀγιότητος, ἐσύρθη εἰς ράκη ἀπό τήν ἀνοσίαν μανίαν τῶν σταυρωτῶν. Ὁ θεοφόρος Ἱεράρχης, ὁ δοιοῖς ἐγνώρισε διωγμούς, ἔξορία, μαρτύρια εἰς τήν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Γενούς, ἐκλείσεν τόν ιερόν κύκλον τῆς ζωῆς του μέ τόν μαρτυρικόν θάνατον τῶν μεγάλων Ποιμένων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας....»

Ἐστία Ἀθηνῶν, 2 Σεπτεμβρίου 1922

★★★

«...Ο Χρυσόστομος ἔστως ἀνένδοτος ὡς βράχος πίστεως καί κατά γράμμα ἐκτελεστής τοῦ καθήκοντος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ποιμνίου του...

Ἀκρόπολις, 2 Σεπτεμβρίου 1922

★★★

«...Προφανῶς ὁ σωφέρ προειδοποιημένος, μετά τήν ἔξοδον τοῦ Μητροπολίτου ἐκ τοῦ Διοικητηρίου, διῆλθεν ἐκ τῶν Τουρκικῶν συνοικιῶν, ὅπου τό αὐτοκίνητον ὑπέστη ἀγρίαν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τοῦ ὄχλου. Ἀμφότεροι ἐσύρθησαν ἔξω τοῦ αὐτοκινή-

του καί κατεκρεουργήθησαν. Λέγεται μάλιστα ότι διά τού μάρτυρας Μητροπολίτης κατεκρεουργήθη κυριολεκτικῶς, τεμάχια σαρκῶν του δέ εποδοποιοῦντο ύπο τοῦ ὄχλου».

‘Η Καθημερινή’, 2 Σεπτεμβρίου 1922

★★★

«Ο Σεβ. Μητροπολίτης Σμύρνης συνελήφθη ύπο Τούρκων πολιτῶν ἐνώ μετέβαινε δι’ ἀμάξης, ὅπως δὲ Γρηγόριος Ε΄, διά τῶν δῶν τῆς πόλεως ἐν μέσῳ τοῦ μανομένου Τουρκικοῦ ὄχλου, ἐτυφεκίσθη δέ εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἐμφανίσθη πρό αὐτοῦ δὲ Ἀρμένιος Μητροπολίτης».

‘Ἐμπρός’, 2 Σεπτεμβρίου 1922

★★★

«Ἡ ὥραία Σμύρνην πλέει εἰς τὸ χριστιανικόν αἷμα. Φρικώδεις ώμότητες τῶν Κεμαλικῶν. Ἐσφάγησαν ἀγρίως δὲ Ἑλλον καὶ δὲ Ἀρμένιος Μητροπολίτης. Τά γυναικόπαιδα κατά χιλιάδας γονατισμένα εἰς τὴν παραλίαν προσεύχονται!...»

‘Ἐθνος’, 2 Σεπτεμβρίου 1922

★★★

«Ἡ Σμύρνη δέν ύπάρχει πλέον. Ἡ πόλις ἀπετεφρώθη ὀλόκληρος καί οἱ κάτοικοι ἐσφάγησαν ύπο τάς φλόγας τῶν πυρπόλητῶν καί τὴν μάχαιραν τῶν σφαγέων. Αἱ ὁδοί τῆς πόλεως μεταβάλλονται εἰς λίμνας αἷματος καί ἀποκλείονται ἐκ τῶν πτωμάτων. Ὁ Μητροπολίτης Χριστόστομος κατεκρεουργήθη. Χιλιάδες τά θύματα».

‘Ἐλεύθερον Βῆμα’, 2 Σεπτεμβρίου 1922

τόν παροτρύνουν. Τίς ἵδιες ἐκεῖνες ὡρες ἐπικρατεῖ μέσα στή Σμύρνη ἀνευ προηγουμένου χάος καί πανικός. “Ολος δὲ πληθυσμός, ἀκόμα καί οἱ πολιτικοί καί οἱ στρατιωτικοί, φεύγουν προτροπάδην.

Εἶναι ἀνήμερα στίς 27 Αὐγούστου, ὅταν δὲ Ιεράρχης διατρέχει τήν πόλη ἀπ’ ἄκρη σ’ ἄκρη, ἔμφροντις γιά τό ποιμνιό του καί ὀγωνίζεται νά συγκεντρώσει τρόφιμα γιά τούς ἔξαθλιμένους ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ πρόσφυγες. Ἐν συνεχείᾳ μεταβαίνει στό Διοικητήριο ὑποχρεωμένος χάριν τῶν Χριστιανῶν νά τηρήσει τά προσχήματα. “Ομως κατά τήν ἀναχώρησή του δὲ διοικητής Νουρεντίν Πασᾶς τόν ἔξαπατᾶ. Τόν καθημυχάζει καί τόν ἀφήνει νά φύγει χωρίς συνοδεία ἀσφαλείας. Ἄρα ούσιαστικά τόν παραδίδει στούς δήμιους του, στά μανιασμένα θηρία, τά δοποῖα περιμέναν ἔξω στό δρόμο γιά νά κατασπαράξουν τή «λεία» τους.

Ἐξερχόμενος ἀπό τό Διοικητήριο καί καθώς προχωρεῖ ἀμέριμνος, δὲ φανατισμένος δῆλος τοῦ ἐπιτίθεται. Λακτιζόμενος, ἀγρίως δερόμενος, καταξεσχισμένος καί κατακρεουργημένος σύρεται στούς δρόμους. Αἴμοφυρτος καταπίπτει κάποτε ἀναίσθητος, ἐνώ οἵ σταυρωτῆδες θά διαμελίσουν τό σκήνωμα τοῦ μάρτυρα, χωρίς νά ἀφήσουν ἴχνη.

Ο πόνος καί ἡ ὁδύνη τοῦ ἐλληνισμοῦ γιά τό μαρτυρικό θάνατο τοῦ Χρυσοστόμου Σμύρνης καταγράφηκε ἀπό πλειάδα δημοσιογράφων σέ σειρά ἄρθρων, πού κυκλοφοροῦσαν τότε στήν Ἀθήνα. Παραθέτουμε ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἐξ αὐτῶν καί ἄς λογισθεῖ αὐτή ἡ ἀναφορά σάν μια πικρή συμβολή καί σάν ἐλάχιστος φόρος τιμῆς καί διαιώνισης τῆς εὐγνωμοσύνης μας στήν μνήμη τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχη, δὲ δόποιος καθαγίασε καί πότισε μέ τό αἷμα του τό δέντρο τῆς ἐλληνικῆς Πατρίδας.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε ν’ ἀνοίξω μία παρέν-

‘Απόφεις της Σμύρνης πρίν άπο τήν Καταστροφή.

θεση μέ μικρή άναφορά στήν έποχή και στό περιβάλλον τής ίστορικης πόλεως.

Ο πληθυσμός της Σμύρνης πρίν άπο τή Μικρασιατική καταστροφή άριθμουσε περί τούς 270.000 κατοίκους. Έξ αυτών οι 190.000 ήταν άκραιφνεις “Ελληνες, οί όποιοι παλαιότερα πρό των ἀλλεπάλληλων καταστροφῶν, σφαγῶν καὶ δηώσεων ἥταν πολὺ περισσότεροι. Μόνο ἡ ἐπαρχία τῆς Σμύρνης περνοῦσε τό μισό ἑκατομμύριο ἑλληνικότατου πληθυσμοῦ, δεδομένου ὅτι συμπεριλάμβανε τήν Ἐφεσο (240.000), τή Φιλαδέλφεια (18.000), τήν Ἡλιούπολη (70.000) καὶ ἄλλα μικρά χωριά. Τήν ἵδια έποχή δὲ ἑλληνικός πληθυσμός της Μικρᾶς Ἀσίας ἀνερχόταν σέ 2.200.000 κατοίκους, ἐνῶ πρίν άπο τήν “Άλωση σέ 32.000.000.

Η ὑπεροχή τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου εἰς ὅλες τίς ἐκφάνσεις τοῦ πολιτισμοῦ προσέδιδαν στή Σμύρνη μιά μοναδική αἵγλη καὶ μιά ἑλληνική περιφρέσουσα ἀτμόσφαιρα, γι’ αὐτό καὶ οἱ Τοῦρκοι τήν ὀνόμαζαν Giaour Ismir (ἄπιστη Σμύρνη).

Στίς φωτογραφίες εἶναι ἐμφανῆς ὁ πλούτος καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς πάλαι ποτέ Σμύρνης, τήν ὅποια ἐκοσμοῦσαν πλῆθος Ἱ. Ναῶν καὶ ἐκπαιδευτηρίων ὅπως ἡ περιφημη Ἔναγγελική Σχολή. Υπῆρχαν ἐπίσης πλεῖστα πνευματικά καὶ πολιτιστικά ἰδρύ-

ματα καὶ ἔσφυξε ἀπό ζωή λόγῳ τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου μεταξύ Εὐρώπης-Ανατολῆς καὶ τής ἀνάλογης ἐντυπωσιακῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεώς της.

Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι, πολλοί μετά ταῦτα ἐπιφανεῖς διανυούμενοι συνέχισαν τό πνευματικό τους ἔργο, τό ὅποιο βρήκε εὐθεῖα ἀναγνώριση, στόν ἑλληνικό χῶρο: Γ. Σεφέρης (βραβεῖο Νόμπελ), Ἡλίας Βενέζης (μέλος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν), Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος (μέλος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν), Παύλος Καλλιγᾶς (Καθηγητής Νομικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν), Ἰωάννης Καρασοῦτσος (διαπρεπής λογοτέχνης), Φώτης Κόντογλου (ζωγράφος, ἀγιογράφος, λογοτέχνης), Δημήτρης Φωτιάδης (ίστορικός καὶ θεατρικός συγγραφέας) κ.ἄ.

Σημειωτέον ὅτι τό πρῶτο ἔργοστάσιο παραγωγῆς ἡλεκτρικοῦ ρεύματος στό Ρέθυμνο τό κατασκεύασε δὲ ἀείμνηστος συμπόλιτης Ἐμμιανούήλ Σκευάκης, δὲ ὅποιος εἶχε λάβει τή σχετική τεχνική ἐκπαίδευση στή Σμύρνη. Η Σμύρνη προηγήθηκε τῶν Ἀθηνῶν, μεταξύ τῶν ἄλλων, καὶ στήν παραγωγή ἡλεκτρικοῦ ρεύματος.

Μανώλης Ι. ΚΟΥΝΟΥΠΑΣ
‘Οδοντίατρος – Λογοτέχνης

Η ιστορία τοῦ Σταυροῦ

Κάθε φορά πού κάνουμε τό σταυρό μας όμοιογοῦμε καὶ διακηρύττουμε τήν πίστη μας στήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, στόν Ἐσταυρωμένο καὶ Ἀναστάντα Χριστό μας. Δηλώνουμε ὁ καθένας μας προσωπικά ὅτι στήν ζωή μας ἀκολουθοῦμε τό παραδειγμα τοῦ Κυρίου μας καὶ σηκώνουμε ὁ καθένας ἀπό ἐμᾶς τόν σταυρό του, τήν προσωπική του εὐθύνη γιὰ τή μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου μέσα στόν κόσμο πού ζοῦμε. Κάνοντας τό σταυρό μας όμοιογοῦμε τήν πίστη μας, τήν διακηρύττουμε καὶ ἀντλοῦμε δύναμη γιά τήν καθημερινή μας ζωή.

Ο σταυρός εἶναι ὄλοκληρη ἡ ζωή μας. Ὄταν γεννιόμαστε μέ τή βάπτισή μας, μᾶς δίνει ὁ ἵερεας ἔνα σταυρό. Πεθαίνοντες καὶ πάνω στόν τάφο μας βάζοντες πάλι ἔνα σταυρό. Ο σταυρός εἶναι ἡ ἀφετηρία καὶ τό τέρμα τῆς ζωῆς μας.

Εἶναι τό καύχημα καὶ ἡ σωτηρία μας. Ἀρκεῖ νά βυθίσει κανείς ἔνα σταυρό στό νερό κι ἀμέσως αὐτό γίνεται ἀγιασμός. “Οπως γράφει ὁ ἵερος Χρυσόστομος, ὁ Σταυρός πού ἦταν ὅργανο καταδίκης, ἔγινε ἄξιος τῆς μεγαλύτερης τιμῆς, ἀπό σύμβολο κατακρίσεως ἔγινε μέσο σωτηρίας, ἀπό ὅργανο αἰσχύνης καὶ κολάσεως τώρα ἔγινε ἀφορμή δόξας καὶ τιμῆς. Ο σταυρός μας δέν στολίζει μόνο τή φύση, ἀλλά καὶ τά δημιουργήματά μας. Ἐμεῖς οἱ ἀνθρωποι βάλαμε τό σχῆμα τοῦ σταυροῦ παντοῦ, στούς τρούλλους, στά κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν, στούς τάφους, στίς σημαῖες, στά κατάρτια τῶν πλοίων, σέ μέρη ψηλά, στά βουνά γιά νά φαίνεται ἀπό μακριά, στά στολί-

δια τῶν γυναικῶν, στά ψωμιά, στίς βρύσες, στά χωριά, καὶ ὅπως λέει καὶ πάλι ὁ Ἅγιος Ιωάννης ὁ Χρυσόστομος, παντοῦ βρίσκεται αὐτό τό σχῆμα, στούς ἀρχηγούς καὶ στό λαό, στίς γυναικες καὶ στούς ἀνδρες, στούς μοναχούς καὶ στούς παντρεμένους, στούς δούλους καὶ στούς ἐλεύθερους, στά σπίτια, στίς ἀγορές, στίς ἐρημές, στούς δρόμους, στά βουνά, στίς θάλασσες, στά νησιά, στά πλοϊα, στά κρεβάτια, στά ροῦχα, στά συμπόσια, σέ σκεύη χρυσά, σέ μαργαρίτες, σέ ζωγραφιές...

Τόν Σταυρό τόν συναντοῦμε ἀρχικά στήν Παλαιά Διαθήκη τήν ἐποχή πού ὁ Μωϋσῆς ὀδήγησε τό λαό τοῦ Ἰσραὴλ μακριά ἀπό τήν Αἴγυπτο καὶ ἀπό τήν κυριαρχία τοῦ Φαραώ. “Οπως λέει καὶ ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας στίς Καταβασίες «Σταυρόν χαράξας Μωσῆς... τήν Ἐρυθράν διέτεμεν...». Καθώς δηλαδή ὁ στρατός τοῦ Φαραώ κυνηγοῦσε τόν Μωϋσῆ καὶ τόν λαό του, φτάνοντας στήν Ἐρυθρά Θάλασσα, ὁ Μωϋσῆς σημείωσε μέ τό χέρι του τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ἀνοιξε ἡ θάλασσα στά δύο καὶ πέρασαν ὡς διά ἔηρας. Τά κύματα γίναντες ὑδάτινα τείχη καὶ πέρασαν οἱ Ἐβραῖοι στήν ἀπέναντι ὅχθη χωρίς νά βραχοῦν κάν τά πόδια τους. Όταν πέρασε καὶ ὁ τελευταῖος Ἐβραῖος, ὁ Μωϋσῆς χάραξε καὶ πάλι σταυροειδῶς τήν θάλασσα, ἡ ὁποία ἔκλεισε πίσω τους.

Τόν σταυρό συναντοῦμε ἐπίσης στήν ἐρημο, ὅταν οἱ Ἐβραῖοι ἀγανακτισμένοι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ εἶχαν ἀρχίσει νά ἀπιστοῦν καὶ ν' ἀμαρτάνουν καὶ τότε ὁ Θεός

έπέτρεψε νά βγοῦν τά δηλητηριώδη φίδια πού κατέρωγαν τούς Ἐβραίους καί πέθαιναν κατά χιλιάδες. Ἐκεῖνοι οἱ Ἐβραῖοι ἔτρεξαν μετανοιωμένοι στόν Μωϋσῆ ζητώντας συγχώρεση γιά τήν ἀγανάκτησή τους. Τότε ὁ Μωϋσῆς προσευχήθηκε στό Θεό, ὁ Ὁποῖος τοῦ ἔδωσε τήν ἐντολή νά ἀνέβει στήν κορυφή τοῦ λόφου, νά ύψωσει ἓνα κοντάρι καί πάνω του νά φτιάξει ἓνα χάλκινο φίδι. Ὅποιον δάγκωναν τά φίδια ἔπρεπε νά γυρίσει καί νά κοιτάζει τό ξύλο αὐτό (πού συμβολίζει τό Σταυρό) πάνω στό λόφο κι ἔτσι θά σωζόταν καί θά γλίτωνε ἀπό τό θάνατο.

Ἡ ἱστορία τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, σύμφωνα μέ τήν Παραδόση μας, ὅπως μᾶς τήν ἐξιστόρησαν στήν Ἱερά Μονή Τιμίου Σταυροῦ στά Ἱεροσόλυμα καί ὅπως ἔχει ἀγιογραφηθεῖ αὐτή ἡ ἱστορία μέσα στό ναό τῆς Μονῆς, ἔχεινά ἀπό πολύ παλαιά. Ἀπό τότε πού ὁ Ἀβραάμ φιλοξένησε κάτω ἀπό τή δρῦ τοῦ Μαμβρῆ Τρεῖς Ἀγγέλους, πού τόν ἐπισκέφθηκαν γιά νά δοκιμάσουν τή φιλοξενία του. Αὐτοὶ οἱ Τρεῖς Ἀγγελοί ἦταν ἡ Ἁγία Τριάδα, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱός καί τό Ἀγιο Πνεῦμα πού πάντοτε ὑπῆρχαν καί πάντοτε εἶναι μαζί. Ὁ Ἀβραάμ μέ τή γυναίκα του Σάρρα περιποιήθηκαν τούς Τρεῖς Ἀγγέλους οἱ ὄποιοι, ἀφοῦ εὐλόγησαν τόν Ἀβραάμ καί τήν οἰκογένειά του, ἔψυγαν. Ἀφησαν ὅμως πίσω τους, κατά τήν Παραδόση, τά τρία φαβδιά τους, ὡς εὐλογία, διότι πολύ εὐαρεστήθηκαν ἀπό τήν φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ. Ὁταν ἡ Σάρρα βρῆκε τά φαβδιά μετά ἀπό λίγες ἡμέρες δέν τούς ἔδωσε καμία σημασία καί τά ἔριξε στή φωτιά. Εἶδε ὅμως ὅτι ἐκεῖνα δέν καίγονταν καί ἔβγαζαν μονάχα καπνό. Τά πέταξε στήν ἄκρη. Ὁταν ὁ Λώτ ἔψυγε ἀπό τά Σόδομα κι ἀφοῦ ἀμάρτησε μέ τίς κόρες του, πῆγε κλαίγοντας νά ζητήσει συγχώρεση ἀπό τόν

θεῖο του Ἀβραάμ, ὁ ὄποιος τοῦ ἔδωσε τά τρία φαβδιά πού τοῦ εἶχαν ἀφήσει οἱ Τρεῖς Ἀγγελοί καί τοῦ εἶπε νά τά φυτέψει σ' ἔνα λάκκο καί νά τά ποτίζει κάθε ἡμέρα μέχρι ν' ἀνθίσουν. Ἄν άνθιζαν αὐτό θά σήμαινε πώς ἡ ἀμαρτία του συγχωρέθηκε ἀπό τό Θεό. Ἔτσι ὁ Λώτ γιά πολλά χρόνια τά πότιζε μέ νερό πού ἔφερνε ἀπό τόν Ἰορδάνη Ποταμό, μέχρι πού τελικά, μετά ἀπό σαράντα χρόνια ἀνθισαν κι ἔβγαλαν τρία κλαδιά: ἓνα κυπαρίσσι, μία πεύκη καί ἓνα κέδρο εἰς τύπον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁταν τό δένδρο μεγάλωσε καί οἱ Ἐβραῖοι ἔφτιαχναν τό Ναό τοῦ Σολομῶντος τό διάλεξαν γιά νά τό βάλουν σάν κεντρικό δοκάρι στό Ναό. Ἀφοῦ πῆραν τά μέτρα τό ἔκοψαν ἀλλά ὅταν πῆγαν νά τό τοποθετήσουν εἶδαν πώς ἦταν μεγάλο καί ἀφοῦ τό ἔκοψαν τότε παραδόξως ἔπεσε μικρό. Αὐτό ἐπαναλήφθηκε ἀρκετές φορές, μία μίκραινε, μία μεγάλωνε κι ἔτσι δέν μποροῦσαν νά τό τοποθετήσουν στό Ναό. Τότε τό θεώρησαν κατηραμένο ξύλο λόγω τῆς ἀμαρτίας τοῦ Λώτ κι ἀποφάσισαν νά τό πετάξουν. Ὁταν λοιπόν ἦρθε ὁ καιρός τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου μας θυμήθηκαν ὅτι εἶχαν πετάξει τό κατηραμένο αὐτό ξύλο στήν Κοιλάδα τῶν Κέδρων καί τό πῆραν καί σταύρωσαν τόν Χριστό. Καί ὅπως ὁ Θεός μέ αὐτό τό ξύλο πού ἀνθισε ἔδωσε τήν συγχώρεση στό Λώτ, μέ τό ἴδιο ξύλο δόθηκε καί σέ ἐμας ἡ ἀφεση τῶν ἀμαρτιῶν μας.

Στή Ρωμαϊκή ἐποχή ὁ Σταυρός ἀποτελεῖ τήν ἐσχάτη τῶν ποινῶν, τόν ἀτιμωτικότερο θάνατο, τόν πιό ἐξευτελιστικό. Τήν ἐποχή ἐκείνη ἦταν φονικό ὅπλο, ἀλλά μετά ἀπό τήν Σταυρώση τοῦ Κυρίου μας ἀποτελεῖ για ἐμας ἀντικείμενο λατρείας, ἀφοῦ ἐπάνω στό σταυρό ἀπλώθηκε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας καί χύθηκε τό Τίμιο Αἷμα Του, ἔξαγιάσθηκε καί μετατράπηκε σέ Τίμιο καί

Ζωοποιό Ξύλο. "Οταν τό μαντήλι πού σκούπισε τόν ίδρωτα του ό Απόστολος Πέτρος θαυματουργεῖ, πόσο μᾶλλον τό Τίμιο Ξύλο τοῦ Σταυροῦ πάνω στό όποιο ἀπλώθηκε τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας! Μάλιστα εἶναι τό μοναδικό Ξύλο πού δέν ἐπιπλέει στό νερό ὅπως ὅλα τά ὑπόλοιπα ξύλα, ἀλλά βυθίζεται στόν πάτο. Ἐπίσης μία ἐπιπλέον ἰδιότητα τοῦ Τιμίου Ξύλου εἶναι ὅτι ὅταν τό ἀκουμπήσεις σέ ἀλεύρι ζυμωμένο μέ νερό, φουσκώνει καί γίνεται ψωμό.

"Ο Σταυρός ἀποτελεῖται ἀπό δύο ξύλα, ἔνα κάθετο καί ἔνα ὀριζόντιο. Τό κάθετο εἶναι ἡ σκάλα πού ἔνωσε τή γῆ μέ τόν οὐρανό, τό Θεό μέ τόν ἀνθρωπο. Τό ὀριζόντιο εἶναι οἱ πτέρυγες πού ἔνωσαν καί σκέπασαν ὅλους τούς ἀνθρώπους μαζί. Τό κάθετο ξύλο συμβολίζει τήν ἀγάπη πού ἔνώνει ὅλους τούς ἀνθρώπους μεταξύ τους, τόν ἔνα μέ τόν ἄλλον.

Πρέπει ὅμως τόν σταυρό μας νά τόν κάνουμε σωστά. Πρῶτα ἐνώνουμε τά τρία μας δάχτυλα, τόν ἀντίχειρα, τό δείκτη καί τό μεσοδάκτυλο, καλά ἔνωμένα χωρίς νά ἔχουν μεταξύ τους κενό καί κλείνουμε τά ἄλλα δύο. Βάζουμε τά τρία αὐτά δάκτυλα στό μέτωπό μας, δεύτερον στήν κοιλιά μας, τρίτον στόν δεξιό μας ὥμο καί τέταρτον στόν ἀριστερό. Τότε πραγματικά σημειώνουμε τόν ἀληθινό σταυρό ἐπάνω μας. Τά τρία δάκτυλα αὐτά εἶναι σύμβολο τῆς Ἁγίας Τιμίδος, τοῦ Πατρός, τοῦ Υίοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. 'Ο σταυρός σημαίνει: «Κύριέ μου, Ἐσύ πού εἶσαι στούς οὐρανούς (καί ἀκουμπάμε τά τρία μας δάκτυλα στό μέτωπό μας) καί κατέβηκες στή γῆ (καί ἀκουμπάμε τά δάκτυλά μας στή κοιλιά μας), βάλε μας στά δεξιά σου τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως (καί ἀκουμπάμε τά δάκτυλά μας στό δεξιό ὥμο) καί ὅχι στά αριστερά σου (καί ἀκουμπάμε τά δάκτυλά μας στόν ἀριστερό ὥμο).

Στίς 14 Σεπτεμβρίου γιορτάζουμε τήν ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἡ ἴστορία τῆς ἑορτῆς αυτῆς εἶναι ἡ ἔξης: «"Οταν ὁ Μέγας Κωνσταντίνος νίκησε μέ τό λάβαρο ἐν τούτῳ νίκα τόν ἀντίταλό του Μαξέντιο κι ἔμεινε μονοκράτορας τῆς Αὐτοκρατορίας, προέτρεψε τόν ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων Μακάριο νά βρεῖ τόν Τίμιο Σταυρό. Ἡ μητέρα του, Ἁγία Ἐλένη, εἶδε ὅραμα ἐκ Θεοῦ πού τήν πρόσταξε νά πάει αὐτοπροσώπως στούς Ἅγιους Τόπους γιά νά βρεῖ τόν Σταυρό. Ζήτησε λοιπόν τή συγκατάθεση τοῦ γιοῦ της κι ἔφυγε γιά τά Ἱεροσόλυμα.

"Η Παράδοση ἀναφέρει ὅτι μετά τήν Σταύρωση τοῦ Χριστοῦ μας ὁ Τίμιος Σταυρός καί μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου, παραχώθηκε μέσα στό λόφο τοῦ Γολγοθᾶ. "Οταν ἔφθασε λοιπόν στά Ἱεροσόλυμα ἡ Ἁγία Ἐλένη ἀρχισε νά ψάχνει, ἀλλά κανείς δέ γνωρίζε ποῦ βρισκόταν ὁ λεγόμενος Κρανίον Τόπος, ὅπου σταυρώθηκε ὁ Χριστός. "Οταν τελικά ἔνας Ἐβραϊος βρέθηκε νά γνωρίζει τόν λόφο τοῦ Γολγοθᾶ, δέν ἦξερε σέ ποιό σημεῖο ἀκριβῶς τοῦ λόφου ἔγινε ἡ Σταύρωση. Προσευχήθηκε λοιπόν ἡ Ἁγία Ἐλένη μέ τόν Ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων Μακάριο καί ὅλο τό λαό γιά νά φανερώσει ὁ Θεός τόν Σταυρό. Καί τότε σχίσθηκε ὁ βράχος τοῦ Γολγοθᾶ καί ἀρρητη εύωδία πλημμύρισε τόν τόπο. Ἀπό τό σημεῖο τῆς σχίσμης ἀναδύόταν ἔνα φυτό, ὁ γνωστός σέ ὅλους μας βασίλικός. Τότε ἡ βασίλισσα συγκεντρώνοντας πλῆθος ἀπό τεχνίτες καί ἐργάτες ἔσκαψαν καί βρήκαν τόν τάφο τοῦ Χριστοῦ καί κοντά στόν τάφο τρεῖς Σταυρούς. Λίγο πιό κεῖ βρήκαν τούς ἥλους, μέ τούς δόποιους καρφώθηκε ὁ Χριστός στόν Σταυρό. Ἐπειδή δέν ἦξεραν ποιός ἀπό τούς τρεῖς εἶναι ὁ δεσποτικός Σταυρός, οἰκονόμησε ὁ Θεός καί καθώς στήν πόλη μία ἀρχόντισσα ἔπασχε ἀπό μία ἀνίατη ἀσθένεια

άκονύμπησαν καί τούς τρεῖς σταυρούς ἐπάνω της καί ὁ τρίτος Σταυρός θαυματουργικά τήν θεραπέυσε. (βλ. *Συναξαριστής*, ΙΔ' Σεπτεμβρίου τ. 9ος σελ. 308). Ὁταν ἄκουσαν ὅλοι ὅτι βρέθηκε ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ ἔτρεξαν γιά νά τόν προσκυνήσουν καί νά τόν ἀσπασθοῦν. Ἡ Ἅγια Ἐλένη γιά νά μπορέσουν ὅλοι νά δοῦν τόν Τίμιο Σταυρό ἔφτιαξε ἔναν ὑψηλό θρόνο πάνω στόν ὅποιο ἀνέβηκε ὁ Ἐπίσκοπος Μακάριος καί παίρνοντας τόν Τίμιο Σταυρό τόν ὑψωσε, σταυρώνοντας τά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα, ὅπως ἀκριβῶς κάνουν καί οἱ Ἱερεῖς μας σήμερα, ἐνῶ ὁ λαός μετά δακρύων προσκυνοῦσε καί ζητοῦσε τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τότε ἐπικράτησε στίς 14 Σεπτεμβρίου νά γιορτάζουμε τήν Ὅμηρο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί εἶναι ἡμέρα νηστείας, ἀφοῦ ὁ Σταυρός πάντοτε μᾶς ὑπενθυμίζει τό πάθος τοῦ Χριστοῦ. Ὁπως ἔνας ἀνθρωπος πού κάνει τήν ἀνακοινωδή τῶν λειψάνων τοῦ πατέρα, τῆς μητέρας ἢ τοῦ παιδιοῦ του θλίβεται καθώς θυμᾶται τόν συγγενή του, ἔτοι κι ἐμεῖς οἱ χριστιανοί καθώς βλέπουμε τόν Τίμιο Σταυρό, πάνω στόν ὅποιο ὁ Χριστός μας θυσιάστηκε γιά μᾶς, θλιβόμαστε πού, ἐνῶ Ἐκεῖνος γιά ἐμᾶς σταυρώθηκε, ἐμεῖς ἀκόμη δέν ἔχουμε κάνει κάτι γιά νά Τοῦ ἀποδείξουμε τήν ἀγάπητ μας.

Οἱ χριστιανοί ἔκεινη τήν ἡμέρα ἀπόλαυσαν καί εἶδαν τόν ποθούμενο Σταυρό, δόξασαν τόν Θεό καί ἡ Ἅγια Ἐλένη διέταξε καί τόν πριόνισαν στή μέση κατά τό πάχος κι ἔτοι ὁ μισός Σταυρούς ἔμεινε στά Ιεροσόλυμα καί τοποθετήθηκε σέ ἀσημένια θήκη, ἐνῶ τό ἄλλο κομμάτι καί τούς τίμιους ἥλους πῆρε μαζί της καί τά πῆγε στόν γιό της Μ. Κωνσταντīνο, στήν Κωνσταντινούπολη. Ἔκτισε δέ τόσο στό Γολγοθᾶ ὄσο καί στή Βηθλεέμ, ἄλλα καί στό Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν καί σέ πολλά ἄλλα σημεῖα, ἐκκλη-

σίες γιά νά διαφυλαχθοῦν οἱ τόποι ὅπου ἔζησε τήν ἐπίγεια ζωή Του ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

Ἄπό τήν Γέννηση τοῦ Χριστοῦ μας μέχοι τήν εὔρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ πέρασαν 326 χρόνια. Ὁ Τίμιος Σταυρός στήν Κωνσταντινούπολη παραδόθηκε ἀπό τόν Ἅγιο Κωνσταντīνο, πού τόν ὑποδέχθηκε μέ τιμές καί τόν προσκύνησε μέ πολύ πόθο, στόν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως γιά νά φυλαχθεῖ στό σκευοφυλάκιο τοῦ Πατριαρχεῖου. Ἀπό ἐκεῖ ὁ Τίμιος Σταυρός μοιράστηκε τελικά σέ ὅλον τόν κόσμο ὡς εὐλογία γιά νά προσκυνεῖται καί νά χαρίζει τήν εὐλογία καί τήν ίαση σέ ὄσους μέ πίστη τόν ἀσπάζονται καί τόν προσκυνοῦν, ζητώντας τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Κι ἐμεῖς τόσα χρόνια μετά, κάποι, κάποτε θά εἴχαμε τήν εὐκαιρία καί τήν εὐλογία νά προσκυνήσουμε τεμάχιο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀλλά κυρίως ἔχουμε μιά μεγαλύτερη ἀκόμη εὐλογία νά είμαστε τά παιδιά ἐνός Θεοῦ πού δέ στάθηκε ψηλά στόν Οὐρανό ἀπλά νά μᾶς κοιτᾶ, ἀλλά ἀπό τή μεγάλη Του ἀγάπη καί τήν ἀπέραντη λαχτάρα Του γιά μᾶς ἥρθε στή γῆ, ἔγινε ἀπό Θεός ἀνθρωπος καί ἔχυσε τό αἷμα Του γιά ἐμᾶς. Ποιά εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης Του αὐτῆς ὅταν ἔνας Θεός θυσιάζεται; Κάνοντας τό σταυρό μας αὐτό νά θυσιάμαστε, τήν ἀγάπη Του μέχοι θυσίας. Καί ἄς τόν παρακαλοῦμε νά σταλάξει ἔστω μιά ρανίδα ἀγάπης καί στή δική μας σκληρή καρδιά...

(Ἀπό τό περιοδικό
Μοναχική Ἔκφραση)

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ

Ο ἀρχέγονος χιλιασμός – Οι ἀπαρχές τῆς αἰρέσεως

Κατά τήν ἀρχαϊκή ἐποχή καί μάλιστα πρό τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ παρατηρήθηκε μία ἀνάμειξη καί μιά ἀλλοίωση στοιχείων τῶν ἀρχαίων πολιτισμῶν (ἔλληνιστικοῦ-ἔλληνορωμαϊκοῦ), ἡ ὁποία ἔφερε καὶ τήν ἀνάμειξη καὶ ἀλλοίωση τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν, ἡ ὁποία ὀνομάστηκε «συγκρητισμός»¹. Ἔτσι, βλέπουμε ἔλληνικούς θεούς στήν Ἀνατολή καὶ ἀνατολικές θεότητες στὸν ἔλληνικό κόσμο. Ἡ Κυβέλη, γιά παράδειγμα, ταυτίζεται μὲ τή Ρέα, τή μητέρα τοῦ Δία καὶ ἡ Ἰσις μὲ τήν Ἰώ, μητέρα τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ μέ τή Δήμητρα κ.λπ. Στόν Ἰουδαϊκό κόσμο παρατηρεῖται μιά ἔντονη μεσσιανική προσδοκία στή θρησκευτική τους ζωή.

Δύο τύπους Μεσσία προβάλλονται. Ὁ πρῶτος τύπος προβάλλει ἔνα Μεσσία ἄνθρωπο, ὀνομάζεται «υἱός Δαυίδ»² καὶ ἰσχυρός βασιλιάς, ὁ ὁποῖος θά ἐπανιδρύσει τόν θρόνο τοῦ Δαυίδ, θά κυριαρχήσει στόν κόσμο καὶ θά κυβερνήσει «ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγιότητι»³.

Ο δεύτερος τύπος προβάλλει ἔνα Μεσσία ὑπεράνθρωπο καὶ ὑπερφυσικό, ὀνομάζεται «υἱός τοῦ ἀνθρώπου», «υἱός τοῦ Θεοῦ».

οῦ»⁴, ὁ ὁποῖος Μεσσίας θά ἔλθει στό τέλος τοῦ κόσμου μέ μεγαλειότητα καὶ λαμπρότητα, σάν κριτής ἀνθρώπων⁵.

Ο πρῶτος τύπος τοῦ Μεσσίου ὑπερίσχυσε κατά τήν ἀρχαιότερη ἐποχή, ἀντίθεται ὁ δεύτερος τύπος τοῦ Μεσσίου ἐπεκράτησε κατά τήν νεότερη ἐποχή. Ἀπό τόν συνδυασμό τῶν δύο τύπων προέκυψε τό πρόβλημα «εἰ ὁ Μεσσίας υἱός Δαυίδ, πῶς οὖν Δαυίδ καλεῖ αὐτόν Κύριον»⁶, ὅπως καὶ ἡ εἰκόνα ἐνός μέλλοντος φυσικοῦ ἐπίγειου παραδείσου πρὸ τόν τελικό καὶ ὁριστικό παράδεισο⁷. Η ἀποδοχὴ τοῦ μεσάζοντος παραδείσου ὀνομάστηκε Χιλιασμός, στήν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου ὁρίζεται ἡ διάρκειά του χίλια χρόνια⁸. Ο ὅρος θεολογικά ἔχει συμβολική καὶ ὅχι ἀριθμητική ἔννοια⁹

4. Δανιήλ Ζ', 13, Ἐνώχ, Β', ΛΖ', ΟΑ', ΡΕ'. Βλ. Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἰστορία, 25, σημ. 11.
5. Βιβλίο Ἐνώχ, κεφ. ΜΗ', Ε', ΝΑ', Γ'.
6. Ματθ. κβ', 45.
7. Βιβλίο Ἐνώχ, κεφ. Α', ΙΑ', Γ', Δ', Ἐσδρα, Ζ', 28. Βιβλίο Βαρούχ Μ', Γ', ΟΔ', Β'.
8. Ἀποκ. Κ, 4.
9. Χ. Βασιλοπούλου, Ἡ Ἀποκάλυψη ἐξηγημένη, Ἀθῆναι 1986, 127. Ν. Σωτηροπούλου, Ἐρμηνεία δυσκόλων χωρίων τῆς Γραφῆς, τ. Β', Ἀθῆναι 1990, 291. Στ. Σάκκου, Ο Συμβολισμός τῆς Ἀποκαλύψεως, περ. Θεολογία, τόμ. 78, τεῦχ. 2, Ιούλιος-Δεκέμβριος 2007, 533-544. Τοῦ ἴδιου, Εἰσαγωγή εἰς τήν Καινή Διαθήκη, Θεσσαλονίκη 1984, 204. Π. Μπρατσώτου, Η Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου,

1. Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἰστορία..., 18 κ.έξ.
2. Ἡσ. Θ', 6 καὶ Ζ', 11. Μιχ. Ε', 2. Ιερεμ. ΚΓ', 6, ΛΖ', 9. Ἱεζεκ. ΛΔ', 23, ΑΖ', 24.
3. Ψαλμ. 2ος, 8ος, 17ος, 18ος. Βλ. Β. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστική Ἰστορία, 25.

καί ἀφορᾶ τήν θριαμβευτική ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πρόκειται γιά μιά ἐσχατολογική πλάνη τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱεροβᾶ κατά τήν ὅποια τά γεγονότα τῆς Συντέλειας τοῦ κόσμου θά γίνονται σέ δύο διαφορετικά στάδια¹⁰. Στό Σύμβολο τῆς Πίστεως ὁμοιογοῦμεν «καί πάλιν ἐρχόμενον μετά δόξης κρῖναι ζώντας καί νεκρούς, οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος»¹¹.

‘Η Β’ Παρούσια τοῦ Κυρίου καί ἡ Κρίσι του σέ δύο ἐπίπεδα εἶναι αἷρεση καί καταδικάζεται ἀπό τήν Ἐκκλησία¹². Ἀπό τὸν τρίτον αἰώνα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας¹³, ὅπως ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ Ὁριγένης καί ἄλλοι καταδίκασαν τίς χριστικές θέσεις, οἵ διοπίες ἀλλοιώνονταν τόσο τῇ Γραφῇ ὅσο καί τήν Πατερική Ιερή Παράδοση¹⁴.

Πρωτοπ. **Χαράλαμπος Κ. ΚΑΜΗΛΑΚΗΣ**
Διδάκτωρ Θεολογίας
φιλόλογος καθηγητής

Χωρίς νά τόν προσβάλεις...

Εἴπε ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος: «Προσπάθησε να γλυτώσεις -ὅσο μπορεῖς- τὸν πλοσίον ἀπό τίς ἀμαρτίες χωρίς νά τόν προσβάλεις, διότι καὶ ὁ Θεός δέν ἀποστρέφεται ὅσους μετανοοῦν. Ἐπίσης, λόγος κακίας ἡ πονηρίας ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου ἃς μήν παραμένει στίν καρδιά σου, γιά νά μπορεῖς νά λές: Συγχώρεσε τά παραπτώματά μας, ὅπως κι ἐμεῖς συγχωροῦμε ἐκείνους πού μᾶς ἔφταιξαν».

Είναι φορές πού μπαίνουμε εὔκολα στό τρυπάκι νά διορθώσουμε τόν... τόν... πού εἶπε..., ἔκανε... Κι εἶναι, στ' ἀλήθεια, φορές πού ἔχουμε καλές προθέσεις, νά βοηθήσουμε τόν ἄλλο νά καταλάβει τί δέν ἔκανε καλά. “Ομως! ”Ομως, εἶναι φορές, συνήθως οἱ περισσότερες, πού ἐνῶ ξεκινᾶμε καλά, κάτι γίνεται καί τά χαλᾶμε. Κι ἀντί γιά καλό γίνεται μᾶλλον μεγαλύτερο κακό. “Η τελοσπάντων δχι τό ἀναμενόμενο. Ποιό εἶναι τό μυστικό; «Χωρίς νά τόν προσβάλεις»... Αύτό εἶναι τό μυστικό. Γιατί κάπου στίν πορεία οἱ καλές προθέσεις δέν ἀρκοῦν καί βγαίνει στίν επιφάνεια καί κάτι ἄλλο. Κρυμμένη ζήλεια; Κακία; Ἐμπάθεια; Κόμπλεξ; Κάτι ἄλλο; Καθένας μας ἃς διαλέξει ὅ,τι τοῦ ταιριάζει.

Κι ἀφοῦ μπαίνουμε στό τρυπάκι νά διορθώσουμε κάποιον, μήπως εἶναι προτιμότερο νά διορθώσουμε ἑμᾶς;

‘Από τόν ἄλλον, βέβαια, δέ χρειάζεται νά φτάσουμε καί στό ἄλλο ἄκρο καί νά μή λέμε τίποτα. ‘Απλά «νά μήν παραμένει στίν καρδιά μας λόγος κακίας ἡ πονηρίας ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ...». Νά ἀπομονώσουμε τό περιστατικό καί νά μήν μένει ἡ πίκρα γιά τόν ἄνθρωπο ἄλλα, ὅσο γίνεται μόνο γιά τόν πράξην. “Οταν ξεκαθαρίζεται καί στόν ἄλλο δτι ἡ ἀγάπη εἶναι τό κριτήριο καί τό κίνητρο, τότε κι ἐκείνος καταλαβαίνει τόν εἰλικρίνεια καί τόν καλή διάθεσην καί οἱ σχέσεις παιρνούνται πιό ούσιαστικό δρόμο.

(‘Από τά Βήματα τῆς Ι.Μ. Κερκύρας)

- ‘Αθῆναι 1950, 20. Σ. Ἀγουρίδου, *Εἰσαγωγὴ εἰς τήν Κανήν Διαθήκην*, Ἀθῆναι 1971, 405.
10. Ἀ. Δεληχωστοπούλου, *Ορθοδοξία, ἡ σύγχρονη πρόκληση*, Ἀθῆναι 1990, 329.
11. Σύμβολο τῆς Πίστεως.
12. Χρ. Ἀνδρούτσου, *Συμβολική ἐξ ἀπόψεως Ορθοδόξου*, Θεσσαλονίκη 1963, 64. Πρβλ. Ἰω. ε', 28. Α' Κορινθ. ιε', 51 κ.ἔξ.
13. Ἀ. Δεληχωστοπούλου, *Ορθοδοξία...*, ὥ.π., 331.
14. Εὐσεβίου, *Ἐκκλησιαστική Ιστορία*, 7, 24 Migne PG 20, στ. 692-696 καί B. Στεφανίδου, *Ἐκκλησιαστική Ιστορία*, ὥ.π., 26, 61 κ. ἔξ., 631 κ. ἔξ.

‘Η ἀγία Θεοδότη

Στίς 17 Σεπτεμβρίου ἡ Ἔκκλησία μεταξύ ἄλλων ἀγίων γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ἑορτάζει καὶ τὴν μνήμη τῆς ἀγίας Μάρτυρος Θεοδότης. Ἐπειδή μάλλον σπάνια συναντᾶ κάπιος ἵερό ναό στή χάρῃ Τῆς καὶ ἐπειδή ὠστόσο κάποιες κυρίες φέρουν τὸ ἄγιο ὅνομά της, θεωρήσαμε καλό καὶ χρήσιμο νά παρουσιάσουμε τά τοῦ βίου της μέ σκοπό νά γίνουν γνωστά στό πλήρωμα τῆς Ἔκκλησίας καὶ νά τιμοῦμε ὡς ἐμπρόπει τή μνήμη της, μετά λόγου πίστεως καὶ γνώσεως.

Σύμφωνα μέ τό *Νέο Συναξαριστή τῆς Όρθοδόξου Ἔκκλησίας* ὑπό *Ιερομονάχου Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου*, διασκευή ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, τόμος Πρῶτος, Σεπτέμβριος, *Ἐκδόσεις Ορμύλια* 2001, σελ. 189-190, τά σχετικά μέ τήν μνήμη τῆς ἀγίας μάρτυρος Θεοδότης, τῆς ἐν Νικαίᾳ ἔιφει τελειωθεῖσης, ἔχουν ὡς ἔξῆς:

“Οταν δὲ Ἀλέξανδρος Σεβῆρος βασίλευε στήν Ρώμη (222-235), ἐστειλε στήν Καππαδοκία ὡς ἡγεμόνα τόν Σιμπλίκιο. Φθάνοντας αὐτός στήν περιφέρειά του, οἱ εἰδωλολάτρες μεταξύ τῶν ἄλλων τοῦ κατήγγειλαν ὡς χριστιανή καὶ τήν ὑπέροπλουτη ἀρχόντισσα Θεοδότη, ἡ οποία κατήγετο ἀπό τά μέρη τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἐπειδή ἡ ἀγία δέν δέχθηκε νά ἀποταχθῇ τόν Χριστό, μέ διαταγή του τήν κρέμασαν καὶ τῆς ξέσχιζαν πολλή ὥρα τά πλευρά. Σάν νά ἔπασχε ἄλλος, ἡ Θεοδότη ἐδόξαζε συνεχῶς τόν Θεό, χωρίς νά δείξῃ οὔτε τό ἐλάχιστο σημεῖο πόνου. Ἐπειτα τήν ἔρριξαν στήν φυλακή. Μετά ἀπό δύτικά ἡμέρες οἱ δεσμοφύ-

λακες βρῆκαν τίς θύρες ἀνοικτές καὶ τό ἀνέφεραν στόν Σιμπλίκιο. Αὐτός δέν τό πίστευσε, ἔως ὅτου εἶδε καὶ τήν ἀγία μπροστά του τελείως ὑγιῆ. “Οταν συνῆλθε ἀπό τήν ἐκπληξη, πρόσταξε νά τήν ορίξουν σέ καιομένο κλίβανο, ἀλλά ἡ θεία χάρις πού ἐσκέπαξε τήν Θεοδότη κατηύθυνε τίς φλόγες πρός τά ἔξω καὶ κάηκαν περισσότεροι ἀπό ἑβδομήντα εἰδωλολάτρες. Τήν ἄλλη ἡμέρα ὁ ἡγεμών ἐστειλε δύο ἰερεῖς τῶν εἰδώλων, γιά νά διασκορπίσουν στόν ἀέρα τήν τέφρα της. Μόλις αὐτοί ἀνοιξαν τόν κλίβανο, οἱ φλόγες ὅρμησαν κατεπάνω τους καὶ τούς ἔκαψαν, ἐνῶ οἱ παρευρισκόμενοι ἐβλεπαν τήν μάρτυρα νά κάθεται ἀνάμεσα σέ λευκοφόρους νέους καὶ νά ψάλλῃ.

Ἀπερχόμενος στό Βυζάντιο ὁ Σιμπλίκιος, παρέλαβε μαζί του καὶ τήν Θεοδότη δεμένη. Στήν Ἀγκυρα ἡ ἀγία τοῦ ζήτησε στήν πυρακτωμένη ἐσχάρα πού τής εἶχε ἐτοιμασθῆ ὡς τιμωρία νά ἀνεβῇ καὶ ὁ λιβελήσιος Δωρόθεος, γιά νά δοῦν τίνος ὁ Θεός είναι Σωτήρ. Μπροστά στά μάτια τοῦ ἡγεμόνος ὁ Δωρόθεος εὐθύς ἔγινε παρανάλωμα τοῦ πυρός, ἐνῶ ἡ Θεοδότη ἐμεινε τελείως ἀβλαβῆς. Δεμένη πάλι πίσω ἀπό τά ἄλογά του τήν ἔσυρε ὁ Σιμπλίκιος ὡς τήν Νίκαια, ὅπου τήν πρόσταξε νά εἰσέλθῃ στό εἰδωλεῖο καὶ νά θυσιάσῃ. Μέ τήν προσευχή της ἡ ἀγία κατεκρήμνισε ὅλα τά εἰδωλα καὶ δργισμένος ὁ Σιμπλίκιος διέταξε νά ἀποκεφαλισθῇ!

Στούς στίχους δέ τοῦ Μηναίου τοῦ Σεπτεμβρίου διαβάζουμε:

Τήν Θεοδότην πρός ξίφος τεθηγμένον ποιεῖ πρόθυμον ἡ θεόσδοτος χάρις.

Ἄς ἐπιτραπεῖ νά ἐπαναλάβουμε ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι οἰκοδομημένη μὲ τό αἷμα τῶν Μαρτύρων καὶ τό αἷμα καὶ τούς ἴδρωτες τῶν ἀγίων, ὅταν κόπασαν οἱ διωγμοί μετά τό 313 μ.Χ. μέ τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων (σημερινό Μιλάνο τῆς Ἰταλίας). Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὅποιο ὑφίσταται ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ παρά τούς διωγμούς καὶ τά προβλήματα, ἐπειδή ὁ Κύριος εἶναι παρατεινόμενος εἰς τούς

αἰώνες: «χθές καὶ σήμερον ὁ αὐτός καὶ εἰς τοῦς αἰῶνας» (Ἐβρ. 13, 8). Οἱ μάρτυρες ἀρνήθηκαν νά Τον ἀρνηθοῦν ὅπως καὶ οἱ ἄγιοι διὰ τῶν αἰώνων μέχρι τίς ἡμέρες μας, καὶ μέχρι τή συντέλεια τῶν αἰώνων. Ἡ τιμώμενη σήμερα ἀγία Θεοδότη ἄς ἐπιδαφιλεύει τή χάρη τῆς, γιά κάθε πνευματική πρόοδο, προσβεύοντας στόν Κύριο τῆς Δόξης Ἰησοῦ Χριστό. Χρόνια Πολλά στίς φέρουσες τό ἄγιο ὄνομά της.

Δημοσθένης Α. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Θεολόγος καθηγητής

Tῆς Ἀγίας Σκέπης

«Τίς αὔτη ἡ ἐκκύπτουσα ὥσει ὅρθος, καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτή ὡς ὁ ἥλιος;» Ἡ Σκέπη τοῦ κόσμου ἡ Ἀγία. Ἡ Σκέπη τοῦ Νόστου καὶ τῆς Ἱερῆς ἐλευθερίας· τῆς πληρωμένης ἐνδοχώρας καὶ τῶν καθαρῶν λογισμῶν· τῶν πεφορτισμένων πενήτων καὶ τῶν μυστικῶν ἀναβάσεων. Ἡ Μήτηρ τοῦ Δυναμένου, διό καὶ Κατοικήτριον τῶν Αἰνων. Καὶ ἀπλώνει ὡς Ὁμήλη αἰθερία τό σεπτό Τῆς Μαφόριο νά καλύψει τούς τοξευομένους· καὶ τότε καὶ τώρα, τούς ἐσχάτους χρόνους. Ἡ παρουσία τῆς, ἀδηλος καὶ δῆλος, ἐγγυᾶται τή λύση, ὡς ἔχουσα τῆς μεσιτείας τήν κλεῖδα.

Ἡ Σκέπη ἡ Ἀγία, ἡ Μήτηρ τοῦ Ἡγαπημένου. Ἡ Μεγάλη Πόλη, ὅπου γῆς· ὅπου στεναγμός δύνης· ὅπου ὀργή πολέμου. Ἡ ἀποτρέπουσα τήν ἀκατάσχετη τοῦ κακοῦ ὅρμή. Ἡ Σκέπη ἡ Ἀγία, ἡ φέρουσα τίς ἀναρίθμητες φωτεινές ἐπιωνυμίες. Ἡ Ὁρθινή Ἀντιφώνηση καὶ ἡ Ἐπίληηση τῆς Νύχτας· ἡ Εὔμενεια τοῦ Ἀχωρήτου.

Καὶ ἐμεῖς, ἀδιαλείπτως, νά φελλίζουμε μέ τά πήλινα χεῖλη μας τό Ἀσπιλον Ὄνομά Τῆς, τό κεκρυμμένον στό βάθος τῆς ὑψηστης προφητείας. Καὶ νά βιώνουμε τήν ἀχραντη ἀγρυπνία Τῆς στήν ἀπόκριση καὶ ἀνταπόκριση τῶν λυγμικῶν μας αἰτημάτων. Οἱ φθόγγοι τῆς ἀγίας Σιωπῆς Τῆς καθηλώνουν τόν λόγο μας. Καὶ τίς κορυφές.

«Πορφυρό κροσσωτό μαφόρι
τόν χρόνο τῆς Γῆς ξαφνιάζει
στούς ἀσήμαστους κυματισμούς
τῆς ἀφθαρσίας».

Μακάρια ἡ συναίνεση τῶν ταπεινῶν...

Αἰκατερīνα Μοναχή
(Ἀπό τή συλλογή Μέ τόν λόγο τῆς καρδιᾶς)

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

‘Ο Οἰκουμενικός Πατριάρχης στήν Οὐκρανία

Μετά άπό προσκλήσεις τοῦ Μακαριώτ. Πατριάρχη Μόσχας Κ.Κ. ΑΛΕΞΙΟΥ καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Οὐκρανίας κ. Victor Yushchenko πολυμελής ἀντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέ επικεφαλῆς τὸν Παναγιώτ. Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΝ ἐπισκέφθηκεν ἀπό 25ης ἔως 27ης Ιουλίου 2008 τὸ Κίεβο, προκειμένου δι Πατριάρχης νά προστεῖ τῶν ἐκδηλώσεων ἑορτασμοῦ τῆς 1020ῆς ἐπετείου τοῦ Βαπτίσματος τῶν Ρῶς τῆς Οὐκρανικῆς πρωτεύουσας. Τήν 25η τ.μ. δι Παναγιώτατος, συνοδευθεὶς ἀπό τὸν Οὐκρανό Πρόεδρον, ἔφθασε στὸν Ἰ. Καθεδρικό ναό τῆς Ἅγιας Σοφίας, στὸν αὐλειο χῶρο τοῦ ὄποιου ἀγίασε μέ εἰδικές εὐχές τοὺς νέους κώδωνες τοῦ κωδωνοστασίου (οἱ παλαιοὶ εἶχαν ἀφαιρεθεῖ μετά τὸ 1917) καὶ στή συνέχεια τά ἀποκατασταθέντα ἰστορικά ἀργυρᾶ Βημόθυρα τοῦ Ἰ. τέμπλου καὶ ἔχοροστάτησε κατά τὸν Ἐσπερινό, παρουσίᾳ καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κιέβου κ.κ. ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΥ, Προκαθημένων ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος. Τήν 26η τ.μ. δι Οἰκουμενικός Πατριάρχης καὶ δι Πρόεδρος τῆς Οὐκρανίας ἀπηγόρυθναν βαρυσημάντους λόγους πρός τὸ Οὐκρανικόν Ἐθνος στήν πλατεία τῆς Ἅγιας Σοφίας καὶ παρακολούθησαν συναυλία χορωδίας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Τήν ἴδια μέρα ἔγιναν στὸ Προεδρικό Μέγαρο οἱ τελετές ἀπονομῆς στὸν Πατριάρχη τοῦ ἀνωτάτου παρασήμου τοῦ Πρίγκηπος Γιαροσλάβου τοῦ Σοφοῦ καὶ τοῦ τίτλου τοῦ ἐπιτ. Διδάκτορος τοῦ Ἐθνικοῦ Παν/μίου Κιέβου. Τήν 27η

τ.μ. στὸν λόφο τοῦ Ἅγιου Βλαδιμήρου, προεξάρχοντος τοῦ Παναγιωτάτου, τελέσθηκε τό Συλλείτουργο τῶν Προκαθημένων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, παρουσίᾳ μεγάλου πλήθους Ἀρχιερέων κ.ἄ. Κληρικῶν, τῶν Ἀρχῶν καὶ χιλιάδων λαοῦ. Μεταξύ ἄλλων συλλειτούργησαν οἱ Μακαριώτ. Πατριάρχης Μόσχας Κ.Κ. ΑΛΕΞΙΟΣ, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ.κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ καὶ Τιρανῶν κ.κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ καὶ δι Σεβ. Μητροπολίτης Κιέβου κ.κ. ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ. Πρὸ τοῦ ἀπό τήν ἀναχώρησή του γιά την Πόλη δι Παναγιώτατος εἶχε κατ’ ἴδιαν συναντήσεις μέ τὸν Πατριάρχη Μόσχας καὶ μέ τὸν Οὐκρανό Πρόεδρο, μέ τοὺς ὄποιους συζήτησε θέματα ἀμοιβαίου ἐνδιαφέροντος.

Συνεδρία τῆς Ι. Ἐπαρχιακῆς Συνόδου

Τήν 4ην Αὐγούστου 2008 συνεδρίασεν ὑπό τήν προεδρία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κορήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ στὸ Ἡράκλειον Ἰ. Επαρχιακή Σύνοδος τῆς Μεγαλονήσου καὶ ἀσχολήθηκε μέ θέματα τῆς ἀρμοδιότητάς της. Στό Ἀνακοινωθέν, πού ἀκολούθησε, μεταξύ ἄλλων ἀναφέρονται τά ἔξῆς:

«Ἡ Ιερά Σύνοδος μέ πολλή χαρά ἀνακοινώνει τήν ἐπίσκεψή τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καὶ τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τήν 16ην Ὁκτωβρίου 2008 στήν πόλη τοῦ Ἡράκλειου, τήν ἀρχαία Γόρτυνα καὶ τοὺς Καλούς Λιμένες, στά πλαίσια τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ 2008 ὡς ἔτους τοῦ Ἀποστόλου Παῦλου, χαρακτηρίζει δέ τήν ἐπίσκεψη αὐτῆ ὡς μέγα καὶ μοναδικό ἐκκλησιαστικό

γεγονός γιά τήν Κορήτη. Γιά τήν δργάνωση τῶν σχετικῶν ἐκδηλώσεων ἀποφασίστηκε ἡ σύσταση εἰδικῆς Ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, στήν όποια θά μετέχουν ἐκπρόσωποι ἐκκλησιαστικῶν καὶ τοπικῶν Φορέων.

Ἡ Ιερά Σύνοδος, μέ αὐθομῷ τήν ἵσχυ σχετικοῦ νομοῦ καὶ στήν Πατρίδα μας, ὁ ὅποιος ἐπιτρέπει τήν καύση τῶν νεκρῶν, ὅπως ἔχει ἐκφρασθεῖ καὶ σέ προηγούμενη Ἀνακοίνωσή της, ἐνημερώνει τούς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας ὅτι, ὅχι ἡ καύση, ἀλλά ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν ἀπορρέει ἀπό τή Θεολογία καὶ τήν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, φανερώνει δέ τόν σεβασμό μας πρός τή μοναδική ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ τήν ἰερότητα τοῦ σώματός του.

Σέ σχέση μέ τίς συζητήσεις πού γίνονται γιά τήν προαιρετική παρακολούθηση τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στά Σχολεῖα τῆς Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης, ἡ Ιερά Σύνοδος δηλώνει ἀπερίφραστα, ὅτι τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν πρέπει νά παραμείνει στή δημόσια εκπαίδευση ὡς ἔχει, διότι εἶναι ἀπαραίτητο στοιχεῖο γιά τήν προαγωγή τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Παραδόσεως τοῦ τόπου μας».

Ποιμαντικές επισκέψεις Δεκαπενταυγούστου

Κατά τή διάρκεια τοῦ Δεκαπενταυγούστου 2008 ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ:

α) Ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὁρθο, πρό-έστη τῆς θ. Λειτουργίας καὶ ἐκήρυξε τόν θ. λόγο στούς Ἰ. ναούς Παναγίας Χαρακιανῆς τῆς Ἰ. Μονῆς Ἀτάλης-Μπαλῆ (1/8), Ἀγ. Στεφάνου Καρέ (2/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Μαργαριτῶν (3/8), Καθολικό Ἰ. Μονῆς Σωτῆρος Χριστοῦ Χαλέπας (6/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀνωγείων (10/8) καὶ Κοιμήσεως Θεοτόκου Μασταμπᾶ Ρεθύμνου (15/8).

β) Ἐχοροστάτησε κατά τόν Ἐσπερινό καὶ ἐκήρυξε τόν θ. λόγο στό Καθολικό τῆς πα-

νηγυρισάστης Ἰ. Μονῆς Σωτῆρος Χριστοῦ Κουμπέ Ρεθύμνου (5/8) καὶ στόν πανηγυρίσαντα Ἰ. ναού Παναγίας Χαρακιανῆς (14/8).

γ) Ἐχοροστάτησε κατά τόν Ἐσπερινό καὶ τήν Ἰ. Παράκληση καὶ ἐκήρυξε τόν θ. λόγο στούς Ἰ. ναούς Μητροπολιτικό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Ρεθύμνου (1/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀνω Βαλσαμονέρου (3/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Κυριάννας (4/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀλφᾶς (6/8), Ἀγ. Νεκταρίου Ρεθύμνου (7/8), Καθολικόν Ἰ. Μονῆς Χαλεβῆ (8/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαμαλευρίου (10/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀνω Τριπόδου (11/8), Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀτσιποπούλου (12/8) καὶ Κοιμήσεως Θεοτόκου Δοξαροῦ (13/8).

δ) Ἐτέλεσε τόν Ἅγιασμό στόν Ἰ. ναό Παναγίας Χαρακιανῆς (1/8), εὐλόγησε τά προσφερθέντα Σταφύλια στό Καθολικό τῆς Ἰ. Μονῆς Σωτῆρος Χριστοῦ Χαλέπας (6/8) καὶ προέστη μέρους τῆς λιτανεύσεως τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνας τῆς Παναγίας Χαρακιανῆς ἀπό τήν Ἰ. Μονήν Ἀτάλης-Μπαλῆ πρός τό ὄμώνυμον Ἰ. προσκύνημα (13/8).

‘Ηέορτή τῆς θείας Μεταμορφώσεως

Τήν δην Αὔγουστου 2008, ἡμέραν ἀναμνήσεως τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, πανηγύρισαν πολλοί φερώνυμοι Ἰ. ναοί τῆς Ἰ. Μητροπόλεώς μας, καθώς καὶ τά Καθολικά τῶν Ἰ. Μονῶν Ἀρκαδίου, Χαλέπας καὶ Κουμπέ Ρεθύμνου καὶ τό Ἰ. Προσκύνημα τῆς θείας Μεταμορφώσεως Ρουστίκων. Ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ κατά τόν Ἐσπερινό τῆς ἑορτῆς, πλαισιωθείς ἀπό πολλούς Ἐφημερίους τῆς πόλεως κ.ἄ. Κληρικούς, ἐχοροστάτησε στό Καθολικό τῆς γυναικείας Ἰ. Μονῆς Σωτῆρος Χριστοῦ Κουμπέ, εὐλόγησε τούς προσφερθέντες Ἀρτους καὶ ἐκήρυξε τόν θ. λόγο καὶ τήν ἐπομένην ἐχοροστάτησε κατά

τόν "Ορθρο, προέστη τής θ. Λειτουργίας, εύλογησε τούς "Αρτους και τά Σταφύλια και ἐκήρυξε τόν θ. λόγο στό Καθολικό τής ύπο ἀναστήλωση Ι. Μονῆς Σωτῆρος Χριστοῦ Χαλέπας Μυλοποτάμου.

Τό Παγκόσμιο Συμβούλιο Κρητῶν

Τήν 9ην Αύγουστου 2008 συνήλθε στό Ρέθυμνον ἡ ἐτήσια Γενική Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Κρητῶν, τίς ἐργασίες τῆς ὅποιας παρακολούθησαν οἱ τοπικές Ἀρχές, ἐκπρόσωποι Ὁμοσπονδιῶν Κρητικῶν Σωματείων ἀπ' ὅλο τόν κόσμο κ.ἄ. Μεταξύ ἄλλων ὁ Γεν. Γραμματέας τῆς Περιφέρειας Κρήτης κ. Σερ. Τούκας ἐνημέρωσε γιά τήν πρόσδοτή τῆς μελέτης σκοπιμότητας γιά τήν κατασκευή τοῦ Κεντρικοῦ Ὁδικοῦ Ἀξονα τῆς Κρήτης, δ. κ. Μιχ. Δαμανάκης, Καθηγητής Παν/μίου, παρουσίασε τό δργανωτικό πλαίσιο γιά τή λειτουργία Κέντρου Κρητικῶν Μελετῶν και Ἐρευνῶν στό Πανεπιστήμιο Κρήτης και διεξήχθησαν ἀρχαιοεσίες γιά τήν ἀνάδειξη νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, κατά τή συγκρότηση τοῦ ὅποιουν σέ σῶμα τόν ἀπελθόντα Πρόεδρο κ. Σταῦρ. Σημαντήρη διαδέχτηκεν ὁ κ. Γεώργ. Ἀεράκης, Ἀνωγειανός, ὑπάλληλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Κρητῶν Λουξεμβούργου και μέλος τῆς Παγκρητικῆς Ὁμοσπονδίας Εὐρώπης. Ἀπό μέρους τῆς Ι. Μητροπόλεως μας παρέστη και ἀπηγόρυνε Χαιρετισμόν ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Ἀνθ. Μαντζουράνης.

Τό Όλοκαύτωμα τῶν Ἀνωγείων

Ἐκδηλώσεις μνήμης γιά νά τιμηθεῖ ἡ ἐπέτειος τοῦ Όλοκαυτώματος τῆς κωμοπόλεως τῶν Ἀνωγείων ἀπό τά Γερμανικά στρατεύματα κατοχῆς (1944) ὁργάνωσε τή 13ην Αύγουστου ὁ διμώνυμος Δῆμος. Τό πρωί

ἐψάλη στόν ἴ. ἐνορ. ναό τοῦ Τιμ. Προδρόμου Ἐπιμνημόσυνη Δέηση γιά τά θύματα τοῦ Όλοκαυτώματος, τῆς ὁποίας προέστη ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Σεβ. Ποιμενάρχη μας Ἀρχιμ. Τιμόθ. Παναγιωτάκης, Ἡγούμενος τῆς Ι. Μονῆς Βωσάκου. Στή διάρκειά της ὁ κ. Ἐλευθ. Χαρωνίτης μίλησε μέ θέμα: «Ἡ Ἀνωγειανή μοῖρα». Ἀκολούθησε κατάθεση στεφάνων στό Ἡρῷο τοῦ Δημοτικοῦ Μεγάρου και παράλληλα λειτούργησεν Ἐκθεση φωτογραφίας και καλλιτεχνικῶν ἔργων ἐμπνευσμένων ἀπό τό Όλοκαύτωμα στούς χώρους τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζας. Τό ἀπόγευμα διεξήχθησαν ποδοσφαιρικοί ἀγῶνες μεταξύ ὁμάδων μαρτυρικῶν Δήμων και τό βράδυ πραγματοποιήθηκε συναυλία τοῦ Ψαραντώνη στό θέατρο «Νίκος Ξυλούρης». Χορούς παρουσίασαν τό Λύκειον Ἐλληνίδων Ήρακλείου και ἡ ὁμάδα τοῦ Γυμνασίου Ἀνωγείων.

Τέ Ήερτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου

Μεγάλο πλῆθος πιστῶν ἐκκλησιάστηκε και προσῆλθε στή θεία Κοινωνία κατά τήν ἑοτί τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς 15ης Αύγουστου 2008 στούς ἴ. ναούς, και ἰδιαίτερα στούς ἀφιερωμένους στήν Παναγία, τῆς Ι. Μητροπόλεως μας. Ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, συμπαρασταθεὶς ἀπό τόν Ἡγούμενο τῆς Ι. Μονῆς Ἀτάλης-Μπαλῆ Ἀρχιμ. Παρθ. Καλυβιανάκη, τόν Πρωτοπο. Ἰωάνν. Ἀλεξανδράκην, Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπο, κ.ἄ. Κληρικούς ἐχοροστάτησε κατά τόν πανηγυρικόν Ἐσπερινόν, εὐλόγησε τούς προσφερθέντες Ἀρτους και ἐκήρυξε τόν θ. λόγο, παρουσίᾳ τοῦ Δημάρχου Γεροποτάμου κ. Εὐαγγ. Μαυρομάτη και δυσεξαριθμήτου ἐκκλησιάσματος στόν ἴ. ναό τῆς Παναγίας Χαρακιανῆς τῆς Ι. Μονῆς Ἀτάλης-Μπαλῆ. Στό τέλος, ἀπό τήν Χορωδία τοῦ ἴ. Μητροπολ. ναοῦ Ρεθύμνου,

νπό τή διεύθυνση τοῦ κ. Εὐαγγ. Καπαϊδονάκη, ἡ ὁποία ἔψαλε καθόλη τήν Ἰ. Ἀκολουθία, ἐψάλησαν τά Ἐγκώμια πρό τοῦ προευτρεπισμένου κουβουκλίου τοῦ Ἐπιταφίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τήν ἐπομένη, κυριώνυμη ἡμέρᾳ τῆς μεγάλης θεομητορικῆς ἑορτῆς, ὁ Σεβασμώτατος, πλαισιωθείς ἀπό τὸν Προϊστάμενο Πρωτοπό. Νικ. Πολάκη, Γεν. Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπο, καὶ τοὺς Ἐφημερίους τοῦ ναοῦ κ.ἄ. Κληρικούς, παρουσίᾳ τῆς Βουλευτοῦ Ρεθύμνης κ. Ὁλγας Κεφαλογιάννη, τοῦ πατρός της κ. Ἰωάννη, πρ. Ὑπουργοῦ, καὶ πολλῶν πιστῶν, ἔχοροστάτησε κατά τὸν Ὁρθο, προέστη τῆς θ. Λειτουργίας καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγο στόν Ἰ. ἐνορ. ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Μασταμπᾶ Ρεθύμνου.

Τό 23ον Ἀναπτυξιακό Συνέδριο Μυλοποταμιῶν

Μέ ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε τή 16ην Αύγουστου 2008 στή θέση «Δάμακας» τῆς Ἀρχαίας Ἐλεύθερνας τό 23ον Ἀναπτυξιακό Συνέδριο, πού ὅργάνωσεν ἡ Πολιτιστική Κίνηση Μυλοποταμιῶν σέ συνεργασία μέ τή Νομαρχιακήν Αύτοδιοικηση Ρεθύμνου, τὸν Δῆμο Ἀρκαδίου καὶ πολιτιστικούς Συλλόγους τῆς περιοχῆς. Παρουσίᾳ τοῦ Βουλευτῆ κ. Ἡλ. Λαμπίρη, τοῦ Εύρωβουλευτῆ κ. Σταύρ. Ἀρναούτακη, τοῦ Νομάρχη κ. Γεωργ. Παπαδάκη, τῶν Δημάρχων Ἀρκαδίου κ. Ἐμμ. Μανωλακάκη, Ἀνωγείων κ. Σωκρ. Κεφαλογιάννη, Γεροποτάμου κ. Εὐαγγ. Μαυρομάτη καὶ Κουλούκωνα κ. Δημ. Κοκκίνου καὶ μεγάλου πλήθους συνέδρων ὃ ἐκπρόσωπος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ Πρωτοπό. Ἰωάνν. Ἀλεξανδράκης, Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπος, ἐτέλεσε τὸν Ἀγιασμό καὶ μετέφερε τίς πατρικές εὐχές τοῦ Ρεθυμνίου Ποιμενάρχη στούς παρευρεθέντες. Ἀκολούθησαν οἱ Χαιρετισμοί τῶν

ἐπισήμων καὶ οἱ ὅμιλες τῶν εἰσηγητῶν κ. Νικ. Ἀποστολάκη, φιλολόγου καθηγητῆ («Σύντομο ἰστορικό τοῦ χωριοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἐλεύθερνας»), κ. Σερ. Τσόκα, Γεν. Γραμματέα τῆς Περιφέρειας Κρήτης («Οἱ ἐπιπτώσεις τῆς παραβατικότητας καὶ τά μέτρα γιά τήν ἀποκατάστασή της») καὶ «Οἱ ἐπικείμενες ἀλλαγές σέ 1ο καὶ 2ο βαθμό τῆς Τοπικῆς Αύτοδιοικησης»), κ. Νικ. Σταμπολίδη, Καθηγητῆ Παν/μίου Κρήτης («Οἱ ἀρχαιότητες τῆς Ἐλεύθερνας καὶ ἡ συμβολή τους στήν ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς»), καὶ κ. Ἄλεξ. Στεφανάκη, κτηνιάτρου («Ο πρωτογενής τομέας τοῦ Μυλοποτάμου καὶ οἱ σύγχρονες κοινωνικές, οἰκονομικές καὶ περιβαλλοντικές ἀπαιτήσεις»). Κατά τή διάορεια τοῦ Συνεδρίου βραβεύτηκαν τό Πάνορμον, ἡ Ἀρχαία Ἐλεύθερνα καὶ ἡ Ἀγιά ὡς τά καθαρότερα χωριά τοῦ Μυλοποτάμου.

Ἐκδήλωση τιμῆς γιά τήν Πινακοθήκη Ρεθύμνου καὶ τή Διευθύντριά της

Παρουσίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ, τῆς Βουλευτοῦ Ρεθύμνης κ. Ὁλγας Κεφαλογιάννη, τοῦ Νομάρχη κ. Γεωργ. Παπαδάκη, τοῦ Δημάρχου κ. Γεωργ. Μαρινάκη, τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀρκαδίου Ἀρχιμ. Μύρ. Καλαϊτζῆ, τῶν Προέδρων τῆς Παγκρητίου Ἐνώσεως κ. Γεωργ. Μαριδάκη, τῆς Πολιτιστικῆς Κινήσεως Μυλοποταμιῶν κ. Σπυρ. Τρούλη, τῆς Ἰστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας Ρεθύμνου κ. Μιχ. Τρούλη καὶ πολλῶν ἄλλων, πραγματοποιήθηκε τή 18ην Αύγουστου 2008 στήν πρόσφατα ἀνακαινισθεῖσαν αἴθουσα τῆς Πινακοθήκης «Λευτ. Κανακάκης» Ρεθύμνου ἐκδήλωση ἀπό τὸν Σύλλογο Ρεθυμνίων Ἀττικῆς «Τό Ἀρκάδι» ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Δήμου Ρεθύμνης. Τούς παρευρεθέντες στόν πολιτιστικόν αὐτό πνεύμονα

τῆς πόλεώς μας, πού φιλοξενεῖ περίπου 300 έργα συγχρόνων Έλλήνων καλλιτεχνῶν, καλωσόρισεν δὲ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργ. Βλατάκης, δικηγόρος, καὶ ὁ κ. Δήμαρχος. Στή συνέχειαν ἡ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Ἐλ. Τζιφάκη ἀναφέρθηκε στή σπουδαία προσφορά τῆς Διευθύντριας τῆς Πινακοθήκης κ. Μαρ. Μαραγκοῦ-Κιμιωνῆ, κριτικοῦ τέχνης καὶ δημοσιογράφου, καὶ ἔγινεν ἡ τιμητικὴ βράβευσή της. Ἀκολούθησαν τά ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως ἔργων 28 ἀποφοίτων τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν Ἀθηνῶν καὶ μουσικό πρόγραμμα μέ μελοποιημένα ἀπό τὸν κ. Χαρ. Πραματευτάκη ποιήματα Ρεθυμνίων ποιητῶν, τά δοποῖα τραγούδησεν ὁ κ. Ἐλευθ. Νικάκη μέ τή συνοδεία τῆς κιθάρας τοῦ κ. Γρηγ. Καπανταϊδάκη.

‘Ο Οἰκουμενικός Πατριάρχης στό “Αγιον” Όρος

‘Από 21ης ἔως 26ης Αὐγούστου 2008 ὁ Παναγιώτ. Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ἐπισκέφθηκε τό “Αγιον” Όρος καὶ προέστη τῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων γιά τή συμπλήρωση 500 χρόνων ἀπό τήν κοιμησή τοῦ Ἅγιου προκατόχου του Νήφωνος, δευτέρου κτήτορος τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου. Στή διάρκεια τῆς παραμονῆς του στό “Αγιον” Όρος ὁ Παναγιώτατος ἔγινεν ἐπίσημα δεκτός στίς Καρυές ἀπό τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν εἴκοσι Ιερῶν Μονῶν καὶ ἐπισκέφθηκε τίς Ἱ. Μονές Ξηροποτάμου, Ἀγ. Παύλου, Ὁσ. Γρηγορίου καὶ Σίμωνος Πέτρας, ὅπου τοῦ ἐπιφυλάχθηκε θερμή ὑποδοχή. Τήν 23η τ.μ. δὲ Πατριάρχης ἔχοροστάτησε κατά τόν Εσπερινό στό Καθολικό τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου καὶ τήν ἐπομένην, 24η τ.μ., προέστη τῆς πανηγυρικῆς θ. Λειτουργίας. Μέ τήν εὐκαιρίαν αὐτήν ἐπέδωσε στόν Καθηγούμενο τῆς Μονῆς Ἀρχιμ.

Πέτρον ἀναμνηστικό τῆς ἐπετείου Πατριαρχικό Σιγγίλιο καὶ ἐπισκέφθηκε καὶ τό σπήλαιον ἀσκήσεως τοῦ Ἅγιου.

Τά ‘Εγκαίνια τοῦ ἴ. ναοῦ ‘Αγ. Ἀθανασίου Ἀξοῦ

“Οπως ἀναφέρεται καὶ σέ προηγούμενες σελίδες τοῦ παρόντος τεύχους, τήν 21ην Αὐγούστου 2008, ἡμέρᾳ μνήμης τοῦ Ἅγ. Ἀθανασίου Πατελάρου, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ, ἔγιναν μέ λαμπρότητα τά ἴ. Ἐγκαίνια τοῦ ἐπ’ ὄνόματι τοῦ Ἅγιου νεοδμήτου ναοῦ στή γενέτειρά του Ἀξό Μυλοποτάμου. Μέ τήν ὅδεια τοῦ Παναγιωτ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ τῆς τελετῆς τῶν Ἐγκαίνιων καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ Πατριαρχικῆς καὶ πολυαρχιερατικῆς θ. Λειτουργίας προέστη ὁ Μακαριώτ. Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ, μετεῖχαν δέ ὁ Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ, οἱ Σεβ. Μητροπολῖτες Ρεθύμνης κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, Γορτύνης κ.κ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ, Ἀρκαλοχωρίου κ.κ. ΑΝΔΡΕΑΣ καὶ Κυδωνίας κ.κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ καὶ οἱ Θεοφίλ. Ἐπίσκοποι Μοζαμβίκης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Κνωσοῦ κ. ΕΥΓΕΝΙΟΣ καὶ Νειλούπολεως κ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ. Ἐψαλεν ἡ Χορωδία τοῦ ἴ. Μητροπολ. ναοῦ Ρεθύμνου ὑπό τή διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτη κ. Εὐαγγ. Καπαϊδονάκη.

Μεταξύ ἄλλων παρόστησαν ἡ Βουλευτής Ρεθύμνης κ. ”Ολγα Κεφαλογιάννη, ὁ Νομάρχης κ. Γεώργ. Παπαδάκης, ὁ Δήμαρχος Κουλούκωνα κ. Δημ. Κόκκινος, οἱ Πρόεδροι τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου κ. Γεώργ. Κούρτης, τῆς Παγκρητικῆς Ἐνώσεως Ἀμερικῆς κ. Ἐμμ. Βελιβασάκης, τῆς Ἀδελφότητας Ὁφφικιάλων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδ. Παναγόπουλος, τοῦ Συλλόγου Ρεθυμνίων Ἀττικῆς κ. Γεώργ.

Βλατάκης, ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ Φορέων καὶ πολλοί Κληρικοί, μεταξύ τῶν ὅποιων καὶ ὁ Δικαῖος τῆς Ἱ. Σκήτης τοῦ Ἅγ. Ἀνδρέου Καρυών Ἅγ. Ὁρους Ἀρχιμ. Ἐφραίμ. Στό τέλος ὁ Μακαριώτ. Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἀνταποκρινόμενος σέ σχετική παράκληση τοῦ Σεβ. Ποιμενάρχη μας ἔχειριθέτησε σέ Πρωτοπρεσβύτερο τὸν Ἐφημέριο τῆς Ἔνορίας π. Δαβίδ Μιγαδάκη. Σημειώνεται, ὅτι τήν ὅλην ὁργάνωση τῆς Πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως, τῆς φιλοξενίας τῶν ύψηλῶν ἐπισκεπτῶν καὶ τῆς τελετῆς τῶν Ἑγκαίνιων εἶχε, σέ συνεργασία μέ τὸν Ἐφημέριο κ.ἄ., ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Ἀνθ. Μαντζουράνης.

'Ἐκδήλωση μνήμης για τὸν Ἀρχιμ. Χαρ. Πνευματικάκη

Τό ἀπόγευμα τῆς 21ης Αὐγούστου 2008 ἡ Ἱ. Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου, ὁ Δῆμος Βάμου, ὁ Ἱεραποστολικός Σύλλογος «Ο Πρωτόλητος» Πατρῶν καὶ ἡ οἰκογένεια Μποτωνάκη διοργάνωσαν ἐκδήλωση μνήμης τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιμ. Χαρίτωνος Πνευματικάκη στή γενέτειρά του Παλαιλώνι Ἀποκορώνου. Στή διάρκειά της, παρουσίᾳ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κυδωνίας κ.κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, τῶν Θεοφιλ. Ἐπισκόπων Μοζαμβίκης κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ καὶ Νειλούπολεως κ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ, τοῦ πρ. Πρωθυπουργοῦ κ. Κωνστ. Μητσοτάκη, τῶν Βουλευτῶν Χανίων κ.κ. Σήφ. Βολουδάκη, Στ. Νικηφοράκη καὶ Ἐμμ. Σκουλάκη, τῆς Ἀντινομάρχου κ. Φ. Παπαμαράκη, τῶν Δημάρχων Βάμου κ. Λεων. Λιμαντζάκη καὶ Χανίων κ. Κυρ. Βιοβιδάκη κ.ά., ὁ Μακαριώτ. Πάπας καὶ Πατριαρχης Ἀλεξανδρείας Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ προέστη Ἐπιμνημόσυνης Δεήσεως καὶ ἀπεκάλυψε τήν προτομή τοῦ ἀειμνήστου Ἱεραποστόλου στόν αὔλειο χῶρο

τοῦ Ἰ. ναοῦ Ἅγ. Χαρολάμπους. Στό πρόσωπο καὶ τήν ἐπί 26 χρόνια ἴεραποστολική προσφορά στήν Ἀφρικήν ἀναφέρθηκαν ὁ Πατριαρχης, οἱ Σεβ. Κρήτης καὶ Κυδωνίας καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου.

Ρεθεμνιώτες μουσικοί δημητουργοί

Τούς μεγάλους δημιουργούς τῆς Κρητικῆς μουσικῆς τοῦ β' μισοῦ τοῦ 20οῦ αἰ. ἐτίμησεν ἡ Νομαρχιακή Αὐτοδιοίκηση Ρεθύμνου κατά τή διάρκειαν ἐκδηλώσεως, πού πραγματοποιήθηκε τήν 28ην Αὐγούστου 2008 στό ὑπαίθριο θέατρο «Ἐρωφίλη» τῆς Φορτέζας τῆς πόλεως μας. Παρουσίᾳ τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως μας Πρωτοπρ. Νικ. Νικηφόρου, τοῦ Βουλευτῆ Ρεθύμνης κ. Ἡλ. Λαμπίρη, τοῦ Νομάρχη κ. Γεωργ. Παπαδάκη, τοῦ Δημάρχου Ρεθύμνης κ. Γεωργ. Μαρινάκη, ἐκπροσώπων ἄλλων Ἀρχῶν καὶ φορέων καὶ πυκνοῦ ἀκροατηρίου, ἔγινεν ἀναφορά στά πρόσωπα καὶ τήν προσφορά καὶ ἀποδόθηκαν τραγούδια τῶν δημιουργῶν Μαν. Κατσαμᾶ, Κώστ. Μουντάκη, Νικ. Ξυλούρη καὶ Θαν. Σκορδαλοῦ, πού δέν βρίσκονται πιά στήν παροῦσα ζωή, καὶ τῶν συνδημιουργῶν τους, πού συνεχίζουν νά ὑπηρετοῦν ἀκόμη τή Ρεθεμνιώτικη μουσική παράδοση, Ροδ. Ἀνδρουλάκη, Λεων. Κλάδου, Νικ. Μανιᾶ, Βαγγ. Μαρκογιαννάκη, Γιάνν. Μαρκογιαννάκη, Σπ. Σηφογιωργάκη καὶ Γερ. Σταματογιαννάκη. Ἀκολούθησεν ἡ ἀπονομή τιμητικῶν διακοίσεων. Τιμήθηκεν ἐπίσης ἡ κα Λαυρεντία Μπερνιδάκη-Βασιλονικολιδάκη, πρώτη γυναίκα στήν Κρητική δισκογραφία (1915).

'Ἐκδηλώσεις μνήμης για τὸν Πετρακογιώργη

Ἐκδηλώσεις τιμῆς καὶ μνήμης τοῦ Καπετάν Πιώργη Πετρακογιώργη (1890-1972),

Αρχηγοῦ τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως πραγματοποιήθηκαν τήν 6η καὶ 7η Σεπτεμβρίου 2008 ἀπό τὸν Δῆμο Τυμπακίου. Τήν 6η τ.μ. στὸ Μουσεῖο Κρητικῆς Ἐθνολογίας Βώρων ἔγινεν Ἐπιστημονική Ἡμερίδα μέν κεντρικό θέμα: «Ἡ ἀντίσταση τῆς Κρήτης κατά τὴ Γερμανική Κατοχή μέσα ἀπό ἔνες ἀρχειακές πηγές» καὶ τήν ἐπομένην, 7η τ.μ., τελέσθηκαν πολυαρχιερατική θ. Λειτουργία καὶ ἴ. Μνημόσυνο στόν ἵ. ἐνορ. ναὸν Ἀρχαγγ. Μιχαὴλ τῆς γενέτειρας τοῦ Καπετάνιου Μαγαρικάρι. Παρουσίᾳ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς κ. Δημ. Σιούφα, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως Ὅρφυπουργοῦ Ἐθν. Ἀμυνας κ. Ἰωάνν. Πλακιωτάκη, πολλῶν Βουλευτῶν, τῆς Νομάρχου Ἡρακλείου, Δημάρχων καὶ ἐκπροσώπων ἄλλων Ἀρχῶν καὶ φορέων πρόστη τούτων ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ καὶ συλλειτούργησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖτες Λάμπτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ, Ρεθύμνης κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ καὶ Γορτύνης κ.κ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ καὶ οἱ Θεοφιλ. Ἐπίσκοποι Σινώπης κ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ καὶ Κνωσοῦ κ. ΕΥΓΕΝΙΟΣ. Ἀκολούθησαν τὰ Ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντος τοῦ τιμηθέντος ἀπό τὸν κ. Πρόεδρο τῆς Βουλῆς, κατά τὴ διάρκεια τῶν ὅποιών τὸν πανηγυρικόν εἶπεν ὁ κ. Μ. Ζ. Κοπιδάκης, Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν. Σημειώνομεν ὅτι Πρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιρροπῆς τῶν ἐκδηλώσεων ἦταν ὁ Σεβ. ἄγιος Γορτύνης.

‘Η ἑορτή τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου

Πανηγυρικά τιμήθηκε κι ἐφέτος τήν 8η Σεπτεμβρίου ἡ ἀνάμνηση τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου στόν παλαιόν ἵ. ναὸ τῆς ἰστορικῆς Μονῆς Μυριοκεφάλων. Κατά τὸν Ἐσπερινό τῆς ἑορτῆς ἐχοροστάτησεν ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ καὶ τὸν θ. λόγον ἐκήρυξεν ὁ Πρωτοπ. Νικόλ.

Πολάκης, Γεν. Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπος. Τήν καθιερωμένη βραδυνή θ. Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Ἀρχιμ. Ἰωάνν. Κουφουδάκης, Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Προφ. Ἡλιοῦ Ρουστίκων καὶ τῆς θ. Λειτουργίας τῆς κυριῶνυμης ἡμέρας προέστη ὁ Ἀρχιμ. Ἀνθ. Μαντζουράνης, Πρωτοσύγκελλος, ὁ δόποιος ἐκήρυξε καὶ τὸν θ. λόγο. Στή συνέχεια, παρουσίᾳ τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καὶ μεγάλου πλήθους πιστῶν ἔγινεν ἡ λιτάνευση τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνας τῆς Παναγίας Ἀντιφωνητρίας.

‘Η ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμ. Σταυροῦ

Μεγάλῃ ὑπῆρξεν ἡ συμμετοχὴ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας στὶς λατρευτικές ἐκδηλώσεις γιά τὸν ἑορτασμό τῆς παγκόσμιας Ὑψώσεως τοῦ τιμ. Σταυροῦ. Ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, πλαισιωθείς ἀπό τὸν Πρωτοσύγκελλον Ἀρχιμ. Ἀνθ. Μαντζουράνη, τὸν Γεν. Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπο Πρωτοπ. Νικ. Πολάκη, τὸν Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπο Πρωτοπ. Ἰωάν. Σκαλίδη κ.ἄ. Κληρικούς ἐχοροστάτησε κατά τὸν Ἐσπερινό καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγο στόν πανηγυρίσαντα ἵ. προσκυνηματικό ναό τοῦ τιμ. Σταυροῦ ἐπί τοῦ ὁμωνύμου λόφου τῆς πόλεως τοῦ Ρεθύμνου καὶ τὴν κυριῶνυμη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, 14η Σεπτεμβρίου 2008, ἐχοροστάτησε κατά τὸν Ὁρθρο, προέστη τῆς θ. Λειτουργίας καὶ ἐκήρυξε τὸν θ. λόγο στὸ Καθολικό τῆς ἰστορικῆς Ἱ. Μονῆς Τιμ. Σταυροῦ Βωσάκου. Κατά τὴ διάρκεια τῆς θ. Λειτουργίας ἐχειροτόνησε σὲ Διάκονο τὸν ἀπόφοιτο τοῦ Τμήματος Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Πολιτιστικῆς Καταρτίσεως (ΙΕΚ) Χανίων κ. Γεώργιο Μανουσάκη.

‘Η Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Μέ Αγιασμό, τὸν ὅποιον ἐτέλεσε τή 15η Σεπτεμβρίου 2008 ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας

κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, ἔγινεν ἡ ἔναρξη τοῦ νέου ἐκπαιδευτικοῦ ἔτους στή Σχολήν Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Σχολῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως μας. Υπενθυμίζεται, ὅτι ἡ Σχολή ἴδρυθηκε τὸ 1998 καὶ εἶναι ἀναγνωρισμένη ἀπό τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, λειτουργεῖ στούς χώρους τοῦ Κέντρου Νεότητας, δίπλα στό Ἐπισκοπεῖο, καὶ ἔχει ὡς ὑπεύθυνο διδασκαλίας τὸν Πρωτοψάλτη κ. Εὐάγγ. Καπαϊδονάκη καὶ συνδιδάσκοντα τὸν κ. Ἐμμ. Πρωτογεράκη. Ἡ φοίτηση σ' αὐτήν εἶναι δωρεάν.

Ἐκκλησιαστικές ἐκδόσεις

Μέ ἀφορμῇ τήν ἀποπεράτωση καὶ τά ἵ. Ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἅγ. Ἀθανασίου Πατελάρου στή γενέτειρά του Ἄξο Μυλοποτάμου ἡ Ἐνορία Ἄξον ἐξέδωσε τὸ ὑπό τὸν τίτλο *Γιά μιά γνωριμία μέ τὸν Ἅγιό μας Ἀθανάσιο Γ' Πατελάρο, Πατριάρχη Κωνσταντινούπολεως, τὸν θαυματουργό πόνημα τοῦ Ἐφημερίου Οίκον*. Δανιδ Μιγαδάκη, θεολόγου. Στίς 96 σελίδες τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς, τήν ὁποία προλογίζει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ, περιλαμβάνονται, μεταξύ ἄλλων, ὁ βίος, θαύματα, ἀσματική ἀκολουθία καὶ Παρακλητικός Κανόνας τοῦ Ἅγίου.

Ἐπίσης, ἡ Ἐνορία τοῦ ἵ. Μητροπολικοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Ρεθύμνου προέβη στήν ἐκδοσὴ διγλώσσου (ὲλληνικά καὶ ἀγγλικά) *Ὀδηγοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μονσείου* τοῦ ναοῦ, στὸν ὅποιο καταγράφονται τὰ 160 περίπου ἐκθέματά του. Ὁπως σημειώνει στό προλόγισμά του ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ γι' αὐτά, «ἀποτελοῦν σημαντικούς θησαυρούς τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἀντικαποπτρίζουν τήν καλαισθησία καὶ τήν τέχνη τῶν κατά καιρούς κατασκευαστῶν τους καὶ παράλληλα τήν εὐσέβεια τῶν Χρι-

στιανῶν μας, πού τά πρόσφεραν στὸν ναόν ὃς ἀφιερώματα».

Ἐξάλλου, ἀπό τήν Ἐνορίαν Ἀδελε κυκλοφορήθηκεν ἡ ὑπό τὸν τίτλον *Ὀδοιπορικό πίστης, μνήμης καὶ τιμῆς στά προσκυνήματα τῆς Ἐνορίας* Ἀδελε εύσύνοπτη ἐκδόση, στίς 16 σελίδες τῆς ὁποίας γίνεται λόγος κυριώς γιά τοὺς ἵ. ναούς τοῦ Ἅγ. Παντελεήμονος Ἀδελε καὶ τῆς Ἅγ. Παρασκευῆς τοῦ διμωνύμου οἰκισμοῦ. Τό ἔργο προλογίζει ὁ Εφημέριος Ιερ. Παντελ. Σακελλαρίδης.

Τέλος, σέ καλαίσθητη ἐκδοση 70 σελίδων τῆς Ιερᾶς Μονῆς Βωσάκου δημοσιεύεται ἡ ὑπό τὸν τίτλο *Μονή Τιμίου Σταυροῦ Βωσάκου* μελέτη τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Κωνστ. Γιαπιτσόγλου. «Ἡ Μονὴ αποτελεῖ σήμερα μιά πνευματικήν ὁστη γιά τούς ἐπισκέπτες καὶ ἔνα μνημεῖο δίκαιης ἐγκαυχήσεως γιά τήν Ἱερά Μητρόπολή μας», σημειώνει στά Προλεγόμενά του ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ. Ἀκολουθοῦν σύντομο ίστορικό διάγραμμα καὶ ἀναφορές στό μοναστηριακό συγκρότημα καὶ στά μετόχια τῆς Μονῆς, στήν ἀνασυγκρότηση καὶ ἐπαναλειτουργία της καὶ στά κεψήλιά της.

Ο Οἰκουμενικός Πατριάρχης στό Εὐρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Στό πλαίσιο τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ 2008 ὡς «Εὐρωπαϊκοῦ Ἔτους Διαπολιτισμικοῦ Διαλόγου» ὁ Παναγιώτ. Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, ἀνταποκριθείς σέ ἐπίσημη πρόσκληση τῶν ἀρμοδίων δογάνων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, ἐπισκέφθηκε τίς Βρυξέλλες καὶ τήν 24η Σεπτεμβρίου ὁμίλησεν ἐνώπιον τῆς Ὀλομέλειάς του. Ἡ ὁμιλία τοῦ Παναγιωτάτου ἀφοροῦσε κυριώς στίς ἀπόψεις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας πάνω σέ θέματα συμβιώσεως ἀνθρώπων διαφορετικοῦ θρησκεύματος καὶ πολιτισμοῦ καὶ στίς σχετικές πρω-

τοβουλίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἔτυχε τῆς θερμῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ ὑψηλοῦ ἀκροατηρίου, ἀποδόθηκε δέ σε 23 γλῶσσες. Μετά τὴν ἐκδήλωση ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Κοινοβουλίου κ. H. G. Poettering παρεχώρησαν ἀπό κοινοῦ συνέντευξη Τύπου, ἐνῶ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἕδιας ἡμέρας ὁ Παναγιώτατος εἶχε διαδοχικές συνεργασίες μὲν ἐκπροσώπους τῶν μειζόνων πολιτικῶν Ὀμάδων τοῦ Κοινοβουλίου, στή διάρκεια τῶν ὅποιων ἀναφέρθηκε, μεταξύ ἄλλων, καὶ στά ἀπασχολοῦντα τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὴν περί αὐτό Ὁμογένεια τῆς Πόλεως θέματα.

Ι. Έγκαίνια ναοῦ στό ΠΑΓΝΗ

Τήν 27η Σεπτεμβρίου 2008 ἔγιναν, παρουσίᾳ τῶν Βουλευτῶν Ἡρακλείου κ.κ. Βασ. Γκεγκέρογλου, Έμμ. Στρατάκη καὶ Μαρίας Σκραφνάκη, ἐκπροσώπων ἄλλων τοπικῶν Ἀρχῶν, τοῦ διοικητικοῦ, ἰατρικοῦ καὶ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Νοσοκομείου καὶ πλήθους κόσμου τά ἴ. Ἐγκαίνια τοῦ νεοδιμήτου ναοῦ τοῦ Ἅγ. Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ στόν αὐλείο χῶρο τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Νοσοκομείου Ἡρακλείου. Τά ἴ. Ἐγκαίνια ἐτέλεσε μὲ τὴν εὐγενική προτροπή τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ. Ὁ Σεβ. ἄγιος Κρήτης προέστη στή συνέχεια τῆς δισαρχερατικῆς θ. Λειτουργίας στόν ἕδιο ναό καὶ ὁμιλησε πρός τό ἐκκλησίασμα. Εὐχαριστίες πρός τούς Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ ὅλους τούς

συντελεστές τοῦ ἔργου τῆς ἀνεγέρσεως καὶ διακοσμήσεως τοῦ ναοῦ ἀπηνθύνει καὶ ὁ Ἐφημέριος Πρωτοπό. Μιχ. Πίσσαρης.

Χειροτονία - Χειροθεσίες

Ο Σεβ. κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ ἔχειροτόνησε σέ Διάκονο τόν ἀπόφοιτο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ΙΕΚ Χανίων Γεώργιο Μανουσάκη (Καθολικόν Ι. Μονῆς Βωσάκου, 14.9.2008) καὶ ἔχειροθέτησε σέ Οἰκονόμο τόν Ιερέα Χρῖστο Λαζάρου (ἱ. ἐνορ. ν. Ἅγ. Γεωργίου Σωματᾶ, 28.9.2008) καὶ σέ Ἀναγνώστη τόν κ. Γεώργιο Μαθιουδάκη (ἱ. ναός Κυρίας Ἄγγέλων Ρεθύμνου, 21.9.2008). Κατόπιν παρακλήσεως τοῦ Σεβ. κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΥ ὁ Μακαριώτ. Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ἔχειροθέτησε σέ Πρωτοπρεσβύτερο τόν Οἰκονόμο Δαυίδ Μιγαδάκη (ἱ. ναός Ἅγ. Ἀθανασίου Πατελάρου Ἀξοῦ, 21.8.2008).

Ἐγκαίνια ἵ. ναῶν

Τήν 21.8.2008 ὁ Μακαριώτ. Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς Κ.Κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ἐτέλεσε τά ἴ. Ἐγκαίνια τοῦ νεοδιμήτου ναοῦ τοῦ Ἅγ. Ἀθανασίου Πατελάρου, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, στήν Ἐνορία τῆς γενέτειρας τοῦ Ἅγιου Ἀξοῦ.

Ἐξάλλου, ὁ Σεβ. κ.κ. ΑΝΘΙΜΟΣ ἐτέλεσε τά ἴ. Ἐγκαίνια τοῦ νεοδιμήτου ναοῦ τοῦ Ἅγ. Ἀποστ. Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστῆ τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Νοσοκομείου Ἡρακλείου (27.9.2008).

